

RSS
355.5
Ka 424

KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

B - 69

KARIUOMENĖS JUNGINIŲ
STATUTAS

II DALIS
TARNYBOS

KARIUOMENĖS STABAS, SPAUDOS IR SVIET. SK.

Kaunas   ::   ::   ::   ::   1937

Kaunas, 1937.V.5.

KARIUOMENĖS VADAS

Nr. 18

I SKYRIUS

TARŪ SAKYMAS

Kariuomenės junginių statuto II dalį — Tarnybas tvirtinu ir įsakau juo vadovautis.

Šiame statute duodamas bendras tarnybų panaudojimas ir jų veiklos apibūdinimas kautynėse.

Visi vadai bei viršininkai ir štabai šį statutą turi mokėti taikyti visokiose kautynių aplinkybėse.

Gen. št. pulkininkas J. Raštikis.

Pastaba. Kilusias pastabas ir paklausimus dėl šio statuto siųsti Kariuomenės Štabo IV skyriaus viršininkui.

I SKYRIUS

TARNYBŲ APIBŪDINIMAS

I skirsnis

Bendrybės

1. Tarnybų uždavinys — visokiame aplinkybėse tenkinti medžiaginius ir kitus kariuomenės reikalus, išlaikyti jos žmones ir gyvulius, gaminti ir laikyti visų rūšių tiekmenis, tvarkyti visus tiekimo ir evakuacijos reikalus.

2. Tarnybų valdomieji ir vykdomieji organai, priemonės ir išteklių nustatomi etatais, lentelėmis ir vadovybės įsakymais.

Ten, kur tarnyboms nėra specialių organų, jas valdo ir vykdo atitinkamo kariuomenės vieneto vadovybė savo turimais žmonėmis ir priemonėmis.

3. Visi ginkluoti tarnybų kariai yra kovotojai: visur, kur tik aplinkybės reikalauja, jie privalo vartoti ginklą, lygiai kaip ir kautynių vienetų kariai.

II skirsnis

TARNYBŲ SUSKIRSTYMAS SPECIALYBĖMIS

4. Tarnybos suskirstomos trimis kategorijomis:

tiekimo ir evakuacijos tarnybos,
transporto tarnybos,
tvarkos tarnybos.

Tiekimo ir evakuacijos tarnybos.

5. Tiekimo ir evakuacijos tarnybos yra: ginklavimo, karo technikos, karo aviacijos, intendantūros, sanitarijos, veterinarijos, remonto ir karo meteorologijos tarnybos ir lauko paštas.

6. Ginklavimo tarnybos veikla apima tiekimą kariuomenei ginklų, šaudmenų, raketų, dūminių ir priešcheminių priemonių, optinių įrankių ir visų kitų ginklavimo reikmenių, o taip pat šių visų tiekmenų taisymą ir laikymą.

7. Karo technikos tarnyba aprūpina kariuomenės vienetus įvairiomis inžinerijos ir ryšio priemonėmis, įrankiais bei medžiagomis, motorizuotomis susisiekimo bei kautynių ir kėlimosi per vandens kliūtis priemonėmis, o taip pat medžiaga bei įrankiais, reikalingais joms gaminti, taisyti ir eksploatuoti.

Be to, šiai tarnybai priklauso geležinkelių statybinių ir eksploatacinių priemonių ir medžiagų parūpinimas.

Kariuomenės junginiuose ir dalyse ši tarnyba suskirstyta į inžinerijos ir ryšių tarnybas.

a) Inžinerijos tarnybos veikla apima tiekimą junginio vienetais inžinerinių įrankių, sprogstamosios ir kitokios medžiagos karo laukui parengti, priemonių keltis per vandens kliūtis ir kitų inžinerijos reikmenių.

b) Ryšių tarnyba aprūpina junginio vienetus telegrafo, telefono ir radijo prietaisais, vaizdinių ir garsinių ryšių įrankiais (išskyrus raketas ir dūmines priemones), ryšiniiais šunimis, paštiniais karveliais ir kitomis ryšių priemonėmis.

8. Karo aviacijos tarnyba tiekia aviacijos vienetais technines priemones ir medžiagą ir rūpinasi jų taisymu bei laikymu; įrengia aerodromus, lėktuvų nutūpimo aikštes ir t. t.

9. Intendantūros tarnyba aprūpina kariuomenę: mitybos produktais (maistu ir pašaru), kuru valgiui gaminti, maitinimo įrankiais, lauko virtuvėmis; danga, apranga, guolio reikmenėmis, muilu, stovyklinėmis priemonėmis, gurguolės vežimais, pakinktais, arklių apranga, raštinės reikmenėmis, muzikos padargais, alga ir kitais įstatymu numatytais pinigais.

10. Sanitarijos tarnyba rūpinasi kariuomenės higienos reikalais, profilaktika, ligonių gydymu; renka, tvarsto, evakuoja ir gydo su-

žeistuosius ir apnuodytuosius cheminėmis medžiagomis; tiekia vaistus ir tvarsliaivą.

Jos veiklos bendras tikslas: išlaikyti kiek galint didesnę skaičių karių, tinkančių kautynėms, ir kuo greičiau grąžinti į dalis ir įstaiigas tuos karius, kurie dėl sužalojimo arba susirgimų jas apleido.

11. Veterinarijos tarnyba rūpinasi veterinarine gyvulių priežiūra, sergančių ar sužeistų gyvulių gydymu, evakuacija, vaistais ir kitais gydymo reikalais.

12. Remonto tarnybos tikslas — kariuomenės vienetus papildyti arkliais.

13. Karo meteorologijos tarnyba tiekia kariuomenės vienetais meteorologiniams stebėjimams reikalingas priemones, o taip pat renka ir praneša meteorologines žinias.

14. Lauko paštas priima ir pristato adresatams oficialinę ir privatinę korespondenciją ir siuntinius.

Transporto tarnybos

15. Transporto tarnybų veikla apima geležinkelių, vandens kelių, sauskelių ir orinių stočių rengimą, priežiūrą ir transportavimo reikalus.

Tvarkos tarnybos

16. Tvarkos tarnybos yra šios: teisingumo tarnyba, karo policijos tarnyba, valstybės saugumo tarnyba, karo cenzūra.

17. Teisingumo tarnybos veikla — ieškojimas ir teisimas už nusizengimus ir nusikaltimus, kurie yra jos organų kompetencijoje.

18. Karo policijos tarnyba rūpinasi viešąja tvarka.

19. Valstybės saugumo tarnyba tramdo prieš špionažą, agitaciją ir kariuomenės bei valstybės saugumui kenksmingus veiksmus.

20. Karinė cenzūra cenzūroja korespondenciją ir spaudą.

II SKYRIUS

TARNYBŲ VALDYMO BENDRIEJI DĖSNIAI

21. Kariuomenės vienete esantieji tarnybų valdomieji bei vykdomieji organai ir jų priemonės bei išteklių priklauso vieneto vado, kaip ir kautynių vienetai, ir už jų panaudojimą bei veiksmus jis lygiai tiek pat atsakingas.

22. Tarnybų veiklos tikslumas ir darnumas yra viena pagrindinių karo operacijų sėkmingumo sąlygų. Nuo to priklauso medžiaginis galingumas. Tai turi didelę reikšmę ir kariuomenės dvasiniam patvarumui.

23. Karinių operacijų parengimas tarnybų atžvilgiu paprastai reikalauja daug laiko, todėl jis turi būti padarytas pakankamai iš anksto.

Numatydamas kautynes, vadas privalo iš anksto rūpestingai parengti joms tarnybas, suskirstyti bei įrengti jų priemones vietovėje ir planingai sutvarkyti kelių tinklo bei transporto priemonių panaudojimą.

24. Kur galima, ypač neaiškiose aplinkybėse, svarbu turėti tarnybų priemonių judrią atsargą. Tai teikia vadovybei didesnę veiksmų laisvę.

25. Priemonių ir išteklių taupus naudojimas, kiek aplinkybės leidžia, yra visų kariuomenės vienetų vadų, viršininkų, tarnybų viršininkų ir visų karių pagrindinė pareiga.

26. Kiekvienu atveju, kai tik aplinkybės leidžia, pirmiausia turi būti naudojami vietiniai ir šiaip mažiau judrūs išteklių. Tai padės išlaikyti judriąją atsargą ir taupyti transporto priemones.

27. Visais atvejais reikia stengtis nepalikti priešui priemonių ir išteklių, kuriais jis galėtų pasinaudoti; jei jų nebegalima atitraukti, tai reikia kiek galint sugadinti, sunaikinti.

28. Tarnybų organai, priemonės ir išteklių, kiek aplinkybės leidžia, turi būti saugojami nuo tiesioginio susidūrimo su priešu.

Apsauga nuo priešų puolimų ir sekimo iš oro yra ypatingai svarbi; ja turi visada rūpintis vadovybė, tarnybų valdomieji bei vykdomieji organai ir pareigūnai.

Tarnybų organų apsaugos būdai yra šie: tinkamas jų išsidėstymas vietovėje, vengiant didesnių subūrimų; judesiams kelių parinkimas taip, kad pavojingose kryptyse būtų pridengti kautynių vienetai; maskavimas ir taikymasis prie uždangų, vengimas didesnių judesių dienos šviesoje, priešlėktuvinė apsauga ir pačių tarnybų pasirengimas veikti ginklu. Atskirais atvejais, kada kitų apsaugos priemonių nepakanka, tarnybų organų apsaugai gali būti skiriama betarpė sauga iš kautynių dalinių.

29. Nepakankamai paslėpta tarnybų veikla įgalina priešą ne tik tarnybų organams ir ištekliams kenkti, bet taip pat suvokti operatyvinius vadovybės sumanymus bei pasirengimą. Todėl tarnybų veiklos slaptumo išlaikymas yra vadovybės ir tarnybų organų nuolatine priedermė.

30. Vadovybė, kiek aplinkybės leidžia, privalo palikti tarnyboms naudoti jų organizacines priemones ir tvarkyti tarnybų veiklą taip, kad jos dirbtų savo organizacinių vienetų sudėtyje ir jų naudai.

Tačiau atskirais atvejais, būtinam reikalui esant, vadovybė gali nesilaikyti tarnybų organų organizacinės priklausomybės ir net naudoti tarnybų organus, priemones ir išteklius ne pagal jų specialią paskirtį.

Tokiais atvejais tarnybų organai turi sugebėti prisitaikyti prie naujos veiklos sąlygų. Vadovybė iš savo pusės, kai tik aplinkybės leis, turi grąžinti organizacinę santvarką.

31. Taktinius vienetus sudarant gali atsirasti reikalas steigti laikinus tarnybų organus. Šiam reikalui vieneto vadas naudoja jo vadovaujamojo organizacinio vieneto pareigūnus, priemones ir išteklius, jei jų nėra gavęs iš aukštesnio skaidinio.

Vadas, išskirdamas iš savo vieneto sudėties dalį ar dalinį atskirai veikti, turi priskirti jam, jei reikia, papildomai tarnybų pareigūnų, priemonių ir išteklių ir tuo būdu įgalinti jį apsirūpinti reikalingais tiekmenimis.

32. Vadovybė privalo, kiek tai leidžia paslapties išlaikymo reikalas, tarnybų viršininkus iš anksto informuoti apie savo sumanymus ir tuo būdu įgalinti juos geriau parengti tarnybos veiklą.

Tarp vadovybės ir tarnybų viršininkų turi būti nuolatinis ryšys; kur galima, jie turi patys pasimatyti. Tarnybų viršininkų prievolė to ryšio ir pasimatymo ieškoti savo iniciatyva, ypač kai aplinkybės keičiasi ir jie neturi žinių apie vadovybės nusistatymus, kurie turėtų reikšmės jų veiklai.

33. Kiekvienai operacijai vado sprendimai tarnybų panaudojimo reikalu duoda pagrindą tarnybų veiklos planui sudaryti; to sprendimo duomenys turi būti laiku pranešti atitinkamiems tarnybų viršininkams.

Tarnybų panaudojimo planas kiekvienoje operacijoje turi tikti ne tik pradinei operacijos organizacijai, bet ir tos organizacijos vėlesniems pakitimams, kiek juos galima numatyti iš anksto.

Tarnybų panaudojimo sprendimai turi remtis jų realiais galimumais, todėl vadovybė kiekvienu laiku turi žinoti jų padėtį, būvį, priemones ir išteklius.

34. Kariuomenės vieneto vadas savo įsakymais nustato tarnyboms uždavinius, nurodo sąlygas, kuriomis tie uždaviniai turi būti vykdomi ir, kur reikia, išrūpina joms iš aukštesnio skaidinio žmonių, priemonių ir išteklių papildymų. Papildomos priemonės skiriamos ne vien tarnybų viršininkų pageidavimais,

bet ir įvairių reikalų svarbumo ir skubumo eile, kurią nustato vadas, atsižvelgdamas į savo tikslus bei sumanymus.

Kariuomenės vieneto vado prievolė derinti tarnybų veiklą ne tik su kautynių vienetų veiksmis, bet ir pačių tarnybų tarpe.

35. Junginių štabuose paprastai vienam kuriam skyriui (div. štabe III skyriui) arba atskiriems pareigūnams pavedama ruošti ir perduoti tarnyboms vadovybės įsakymus ir instrukcijas.

Taip pat jie seka tarnyboms duotų įsakymų ir instrukcijų vykdymą. Šie pareigūnai turi nuodugniai žinoti tarnybų būvį, turėti nuolatinių su jomis ryši ir visada būti pasirengę informuoti vadovybę apie tarnybų padėtį ir pasiruošimą vykstančioms ir projektuojamoms operacijoms.

36. Tarnybų veiklai tvarkyti atitinkami vadovybės organai leidžia bendrus (op. įs. II dalis) ar atskirus įsakymus, instrukcijas, nurodymus ir t. t.

37. Tarnybų viršininkai atsako prieš savo vieneto vadą už duotų jiems uždavinių įvykdymą ir tarnybų veiklos tikslumą ir gerą tvarką.

Jie tvarko jų valdomų tarnybų veiklą pagal vadovybės duotus įsakymus ir instrukcijas, laikydami veikiančių kariuomenės statutų ir instrukcijų.

Savo tarnybos veiklą tvarkydamas, kiekvienas tarnybų pareigūnas privalo, kiek ap-

linkybės leidžia, reikšti iniciatyvą gautų įsakymų ir instrukcijų ribose.

Tarnybų viršininkai, reikšdami iniciatyvą, teikia vadovybei sumanymų ir siūlymų dėl tarnybų panaudojimo ir reikalingų papildymų.

Jų pareiga informuoti vadovybę nustatyta tvarka apie tarnybų būvį, padėtį, išteklius ir veiklą.

38. Aukštesnio skaidinio tarnybos viršininkas savo vieneto ribose duoda žemesnio skaidinio tos pačios tarnybos viršininkams instrukcijų ir nurodymų dėl tarnybos veiklos, vidujinės tvarkos detalių ir atskaitomybės.

Jis turi priežiūros teisę žemesnio skaidinio tarnybos atžvilgiu ir reikalauja žinių apie jos būvį, veiklą ir jo duotų instrukcijų bei nurodymų įvykdymą.

Jo nurodymai žemesnio skaidinio atitinkamos tarnybos viršininkams yra privalomi, jei tik jie neprieštarauja to žemesnio skaidinio kariuomenės vieneto vado įsakymams ir sumanymams.

Jis vietoje kontroliuoja žemesnių skaidinių specialią tarnybines veiklas pagal atskirus tam reikalui įgaliojimus, kuriuos jis gauna iš savo vadovybės.

Tarp aukštesnio ir žemesnio skaidinio tarnybų atsirandantieji nesuderinimai šalinami aukštesnio skaidinio vadovybės sprendimais.

Kada laikas ir aplinkybės leidžia, tarnybų viršininkai susižino komandos tvarka per savo vienetų vadovybes.

Kitais atvejais, susižinodami tiesiogiai, jie turi informuoti savo vadus apie susižinojimo pasekmes, jei jos gali turėti vadovybei svarbos.

39. Rengiant tarnybų veiklą, dar taikos metu reikia turėti galvoje, kad prieš aviacijos veiksmus, tolima ir galinga artilerijos ugnis, tankų ir šarvuočių prasiveržimai, nuodingos dujos dažnai sudarys aplinkybes, ypač lemiamais laikotarpiais, kur kovotojų aprūpinimas negalės būti tvarkomas bet kuriuo iš anksto nustatytu ir įprastu būdu.

Vadovybė ir tarnybų pareigūnai turi būti įgudę veikti savo iniciatyva, pasinaudodami visomis pasitaikiusiomis geresnėmis aplinkybėmis, ir kiek įmanydami stengtis patiekti kovotojams visa tai, kas reikalinga kautynėms ir gyvenimui.

Savo ruožtu kovotojams turi būti iš anksto įskiepytas įsitikinimas, kad dažnai karo aplinkybės neleis vadovybei aprūpinti karius normaliu laiku nustatytos rūšies bei kiekio tiekmenimis ir kad neaprūpintas karys vistiek turi išverti ir likti drausmingas ir pasiryžęs kautis iki karo laimėjimo.

40. Tarnybų vykdomųjų organų pareigūnai, tiesiogiai nedalyvaudami kautynėse ir dažnai atitoldami nuo tiesioginių viršininkų, būna nepalankiose drausmei palaikyti ir aplinkybėmis vertinti sąlygose. Todėl juose gali atsirasti palinkimas vykdyti savo pareigas abejingai, be reikalingos iniciatyvos, be ryžtingumo ir pasiaukojimo, arba net visai netvar-

kingai. Palaikyti ir ugdyti tarnybų pareigūnų drausmingumą ir pasiaukojantį solidarumą su aprūpinamais kautynių vienetais yra svarbi vadovybės ir tarnybų viršininkų prievolė.

Solidarumo jausmą ugdyti pirmiausia padeda tarnybų organų naudojimas savo organizaciniam kautynių vienetais aprūpinti ir nuolatinis su jais ryšys bei bendradarbiavimas.

Vertinant operacijų išdavas ir sprendžiant apdovanojimo klausimus, reikia nepamiršti įvertinti ir tarnybų veiklą ir nusipelnčius tarnybų pareigūnus pažymėti.

0 99 000 82487.7

LKA biblioteka

III SKYRIUS

TARNYBŲ VEIKLA

I skirsnis

TIEKIMO IR EVAKUACIJOS TARNYBOS

Bendrybės

41. Tiekimo uždavinys — patiekti kariuomenės vienetams ir įstaigoms visa tai, kas reikalinga gyvenimui ir kautynėms.

Evakuacijos uždavinys — atitraukti atgal ligonius ir sužeistuosius žmones, gyvulius, pagadintas priemones bei šiaip nereikalingą medžiagą, kurie, likę kariuomenės vienetuose, galėtų varžyti kariuomenės veiksmus; atitraukti savo kariuomenės ir priešų paliktą arba vietoje rastą medžiagą, kuri galėtų būti panaudota karo reikalams.

Tiekimas ir evakuacija apima ir nuolatinius kasdieninius ar šiaip periodinius reikalus — mitybos reikmenų tiekimą, ligonių evakuaciją, ir atsitiktinius reikalus — šaudmenų tiekimą, sužeistųjų evakuaciją ir t. t.

42. Kariuomenės vienetų tiekmenų ištekliuose reikia skirti organizacinius išteklius nuo papildomųjų išteklių

Organizacinių išteklių rūšis ir kiekis nustatomi etatais, lentelėmis ir kariuomenės vadovybės įsakymais.

Organizaciniai ištekliai paprastai papildomi remiantis aprūpinamo vieneto pranešimais apie išteklių suvartojimą arba jų nuostolius.

Papildomiems ištekliams gauti aprūpinamo vieneto vadovybė privalo pateikti motyvuotą reikalavimą komandos tvarka. Tokie reikalavimai tenkinami aprūpinančio skaidinio vadovybės nuožiūra.

Papildomiems ištekliams patiekti dažnai reikės daugiau laiko nei organizaciniams papildyti. Todėl papildomų išteklių reikalavimus reikia siųsti, kiek galima, iš anksto.

Papildomų išteklių gavimui pagreitinti aukštesnio skaidinio vadovybė gali duoti juos žemesniam skaidiniui kredito pavidalu, t. y., aukštesnysis skaidinys laiko pas save tam tikrą iš anksto nustatytą tiekmenų perteklių, kad žemesnis skaidinys, prireikus, galėtų skubiai juos perimti.

Suvartotų ar šiaip nustotų išteklių sąskaita ir atskaitomybė tvarkoma tam tikromis instrukcijomis, įsakymais, statutais, taisyklėmis ir įstatymais.

43. Kariuomenės vienetų organizaciniai ir papildomieji ištekliai skirstomi pagal jų paskyrimą: normalioms aplinkybėms — normalieji ištekliai, nepaprastoms, netikėtoms aplinkybėms, kada normaliųjų išteklių nepakanka ar jų negalima pasiekti — atsarginiai ištekliai.

Atsarginių išteklių panaudojimas dažnai gali būti suvaržytas aukštesniojo skaidinio vadovybės.

Normaliųjų išteklių vartojimą paprastai tvarko tuos išteklius valdanti vadovybė.

44. Kariuomenės vienetų artimame užnugaryje vežiojami judrieji ištekliai. Be jų, tam tikrose aplinkybėse kariuomenės vienetai gali turėti iškrautų ir vietoje laikomų tiekmenų atsargas, t. y., nejudriuosius išteklius.

Nejudrieji ištekliai gali varžyti vadovybės ir vykdytojų veiksmų laisvę ir todėl jie laikytini tik tolimesniame užnugaryje.

Priekiniuose vienetuose jie gali būti laikomi, kai netenka laukti staigaus aplinkybių pasikeitimo, kai priekyje reikia turėti didesnę išteklių kiekį, negu tą, kuri pakelia turimieji vežimai, ir, pagaliau, kai dėl priešų ugnies ir kitų veiksmų — vietovės, atstumų, laiko sąlygų ir transporto ypatybių — negalima tikėtis privežti išteklių kada jų prireiks.

Junginiuose, pradedant nuo divizijos, ir dalyse bei daliniuose būtina reikalingas nejudriųjų išteklių kiekis gali būti laikomas numatomoms aprėžtomis operacijoms; kitomis sąlygomis nejudrieji ištekliai gali būti laikomi tik aukštesnio skaidinio vadovybei įsakius ar leidus.

45. Tiekimo organai, perdavę turimus tiekmenis, savo išteklius papildo: iš vietinių išteklių, iš aukštesnio skaidinio siunčiamų siuntų ir iš nejudriųjų arba judriųjų atsargų.

Vietos, kur aukštesnio skaidinio tiekmenys perduodami žemesniam skaidiniui, vadinamos tiekimo vietomis.

Jos vadinamos divizijos, pulko ir t. t. tiekimo vietomis pagal vieneta, kuris tiekmenis jose perima.

Tiekimo vietos būna intendantūros (mitybos), šaudmenų (pėstininkų šaudmenų, artilerijos šaudmenų) ir t. t. pagal tiekmenis, kurie jose išduodami.

Tiekimo vietos, į kurias aukštesnysis skaidinys priveža tiekmenis geležinkeliu ir kuriose jie perduodami žemesniam skaidiniui tiesiai iš vagonų, vadinamos tiekimo stotimis.

Tiekimo stotyse geležinkelio transporto priemonės paprastai negali būti sulaikomos ilgiau kaip nustatyta aukštesnio skaidinio vadovybės ir tiekmenų perdavimas turi būti vykdomas griežtai ribotu laiku.

Tos pačios tiekimo vietos ir stotys gali tarnauti įvairių rūšių tiekimui, pavyzdžiui, ginklavimo ir inžinerijos arba intendantūros ir karo sanitarijos tarnyboms.

46. Kariuomenės vienetų gauti ir turimi tiekmenys, jei jie tuojau neperduodami žemesniems skaidiniams, laikomi vežimuose, atskirais atsitikimais — iškrauti vietoje, tų vienetų tiekmenynuose.

Ginklų ir šaudmenų tiekmenynai vadinami šaudmenynais; inžinerijos turto tiekmenynai vadinami reikmenynais.

Tiekmenynai gali būti dalinami ir skaidomi. Tokiais atvejais į priekį išstumtos tiekmeny-

nų (šaudmenynų, reikmenynų) dalys vadina-
mos priekiniais tiekmenynais (šaudmenynais,
reikmenynais).

Tiekimo vietos gali sutapti su tiekmenynais
(šaudmenynais ir reikmenynais).

47. Kariuomenės vienetų ir tarnybų orga-
nų evakuojami žmonės, gyvuliai ir medžiaga
perduodami aukštesniam skaidiniui vadina-
mosiose evakuacijos vietose.

Evakuacijos stotys evakuacijos veikloje ati-
tinka tiekimo stotis tiekimo veikloje.

Evakuacijos stotys skirstomos pagal tai-
sykles, nurodytas tiekimo stočių apibūdinime,
ir vadinamos pagal vienetus, kurie perduoda
evakuojamus žmones, gyvulius ir medžiagą.

Evakuacijos vietos gali sutapti su tiekimo
vietomis ir su tomis įstaigomis, į kurias eva-
kuojama.

48. Žemesnio skaidinio vadovybė paprastai
pareiškia aukštesnio skaidinio vadovybei,
kur ji pageidautų turėti tiekimo ir evakuaci-
jos vietas. Aukštesnio skaidinio vadovybė
nustato žemesniam skaidiniui tiekimo ir eva-
kuacijos vietas savo įsakymu.

Junginio vadovybės op. įsakymuose papras-
tai turi būti nurodomos ne tik jo dalių, bet ir
junginio tiekimo ir evakuacijos vietos.

49. Tiekimas ir evakuacija vykdoma trans-
porto priemonėmis.

Transporto priemonių naudojimo tikslumas
ir judėjimo tvarkingumas yra pagrindinės tie-
kimo ir evakuacijos sėkmingumo sąlygos.

Rengiant tiekimo ir evakuacijos veiklos
planą atskiram operacijų laikotarpiui, pa-
prastai pradedama nuo pagrindinės, tam lai-
kotarpiui didžiausios reikšmės ir masto, tar-
nybinės veiklos tvarkymo. Pagal uždavinius
ir aplinkybes paprastai tai gali būti inten-
dantūros, inžinerijos arba ginklavimo tarny-
bos.

Kitų tarnybų veikla derinama su ta pagrū-
dine tarnyba, žiūrint, kad kuo geriausiai būtų
išnaudojamos transporto priemonės, ir atitin-
kamai nustatant tarnybų organų vietas ir
transporto kelius.

Evakuacijai kuo plačiausiai naudoti į užnu-
garį vykstančias tuščias transporto prie-
mones.

50. Tiekimo ir evakuacijos tvarkymas pri-
klauso nuo aplinkybių.

Puolamosiose operacijose ištekliai ir tar-
nybų organai stumiami kiek galint arčiau
prie dalių ir dalinių; ginamosiose operacijose
paprastai gilumoje išdėstomi taip, kad galima
būtų laiduoti aprūpinimą ir aplinkybėms stai-
giai pasikeitus. Nusistovėjusiame fronte iš-
tekliai paprastai laikomi iškrauti arčiau prie
jų naudojimo vietų. Pasitraukiant ir stabdant,
gurguolė, transportai ir tarnybų organai tin-
kamu laiku turi būti atitraukti į užnugarį,
kad keliai liktų laisvi ir kad netrukdytų ka-
riuomenės judesių; čia gali būti naudinga pa-
likti vietomis iškrautus iš vežimų tiekmenis
ir tuo būdu įgalinti apsirūpinti praeinančius
kariuomenės vienetus.

51. Tiekimą ir evakuaciją tvarkantieji nurodymai sudaro vieną bendrą tarnybų veiklos planą. Juos reikia glaudžiai derinti su tais nurodymais, kurie duodami dėl kelių laikymo, atstatymo ir transporto tvarkymo.

Visada svarbu:

a) stumti kiek galint arčiau prie aprūpinamų vienetų jiems skirtus tiekmenis ir tuo būdu kuo daugiau taupyti transporto priemones;

b) kiek galint mažinti perkrovimų skaičių;

c) skirti į tiekimo ir evakuacijos vietas pakankamą skaičių pareigūnų, nes tada iškrovimas ir pakrovimas bus spartesnis ir transporto priemonėms mažiau tereikės laukti; be to, tiekimo vietose laikinai paliekamas turtas tada bus geriau prižiūrėtas ir apsaugotas.

52. Kai tiekimo ir evakuacijos tarnyboms trūksta organizacinės darbo jėgos iškrauti, perkrauti, pakrauti ir kitiems darbams, junginio vadovybė čia skiria nespecialinius darbininkus iš darbininkų kuopų arba rezervinių kautynių vienetų, o negalėdama jų panaudoti, reikalauja darbo jėgos iš aukštesnio skaidinio ir iš vietinių gyventojų.

Ginklavimo tarnyba

53. Kariuomenės skaidinyje šaudmenų tiekimą valdo kariuomenės vadovybė, nustatydamą kam, kada, kur ir kuris šaudmenų kie-

kis turi būti tiekiamas. Tiekimą vykdo ginklavimo viršininkas, panaudodamas jo turimus pareigūnus ir transporto priemones.

Atskirais atvejais šaudmenų tiekimo valdymas gali būti pavedamas artilerijos inspektoriui (viršininkui), kurio valdžion pereina atitinkami ginklavimo tarnybos vykdomieji organai.

Šaudmenų tiekimas junginyje valdomas junginio artilerijos vado pagal junginio vadovybės nurodymus.

Kariuomenės junginio artilerijos vadas parengia žinias apie junginio aprūpinimą šaudmenimis ir reikalavimus, kurie siunčiami kariuomenės vadovybei, ir perima kariuomenės vadovybės junginiui skirtus šaudmenis. Jis, pasiremdamas junginio vadovybės nurodymais, šaudmenis skirsto tarp dalių ir dalinių, kurie visada arba laikinai yra junginio sudėtyje.

Tam reikalui junginio artilerijos vadas kiekvienam operacijų laikotarpiui parengia šaudmenų tiekimo ir šaudmenų transporto planą.

Tiekimo planas nustato kiekvienam aprūpinamam vienetui skiriamų šaudmenų kiekį bei rūšį ir kurioje vietoje bei kuriuo laiku jie turi būti atsiimti (šaudmenų tiekimo vietas).

Transporto planas nustato: transporto priemones, laiką bei vietas, kur šaudmenis paims junginio transporto organai ir kur juos atiduos junginio aprūpinamoms dalims ir daliniams, o taip pat ir kelius, kuriais šaudmenys bus transportuojami.

Tiekimo ir transporto planus kartu su žiniomis apie dalių ir dalinių šaudmenų aprūpinimo būvį ir apie numatomą šaudmenų sunaudojimą junginio artilerijos vadas pateikia, kaip siūlymą, junginio vadovybei.

Junginio vadas savo įsakymais nustato šaudmenynų kilnojumus ir apsistojimo vietas, šaudmenų paskirstymą tarp dalių ir, jei reikia, tarp dalinių, be to, papildomas transporto priemonės ir darbo jėgą šaudmenims tiekti, bendras šaudmenų transporto sąlygas ir junginio bei jo dalių šaudmenų tiekimo vietas.

Ginklavimo tarnybos vykdomasis organas kariuomenės junginiuose yra junginių šaudmenynų viršininkai.

54. Šaudmenų išteklių tinkamu laiku sudarymas, jų laikymas, rūšiavimas ir pritraukimas arčiau prie kautynių dalių ir dalinių yra ypatingai svarbūs; visuose vadovavimo skaidiniuose vadovybė už tai atsako.

Kiekvienas vienetas paprastai turi su savim nustatytą organizacinį šaudmenų kiekį. Sunaudojus to kiekio pusę, kiekvieno vado ir viršininko prievolė — tuojau pranešti savo vadovybei.

55. Veikiančios kariuomenės šaudmenų išteklius sudaro:

- 1) dalių ištekliai,
- 2) junginių šaudmenynų ištekliai,
- 3) kariuomenės vadovybės ištekliai.

Veikiančiai kariuomenei skiriami šaudmenys gaunami iš artilerijos nekilnojamųjų arba kilnojamųjų sandėlių. Junginių šaudmenynai

arba pačių dalių šaudmenynai juos perima junginio šaudmenų tiekimo vietose.

Junginio artilerijos vadas tvarko šaudmenų tiekimą taip, kad jie būtų privežami kiek galint arčiau prie jų panaudojimo vietų (ugniaviečių), vengiant nereikalingų perkrovimų iš vieno vežimų į kitus.

Jei tiekiamų šaudmenų daug, o ugniavietės nutolo nuo tiekimo vietų ir šaudmenynų, tai gali prireikti papildomų transporto priemonių ir darbo jėgos. Tais atvejais ginklavimo tarnybos viršininkų pareiža teikti vadovybei atitinkamų siūlymų.

Junginio organizaciniai ir priskirtieji vienetai, kurie šaudmenynų neturi, šaudmenimis aprūpinami tiesiog iš junginio šaudmenyno arba iš artimiausių kariuomenės vienetų.

Šiam reikalui kariuomenės vienetams pagal reikalą gali būti duoti papildomi šaudmenų ištekliai ir transporto priemonės priskirtiems vienetams aprūpinti.

Paprastai tiekimo vietose ir šaudmenynuose šaudmenys išduodami pagal reikalavimus, kam jie skirti; skubiais ir svarbiais atsitikimais — kiekvienam vienetui, kuris to reikalauja.

Junginių vadai savo junginių ribose gali perleisti vienos dalies šaudmenų išteklius kitai daliai.

56. Pėstininkų šaudmenys, raketos, dūminės ir priešcheminės priemonės, optiniai įrankiai tiekiami kariuomenės junginiams kartu su artilerijos šaudmenimis.

Juos paskirsto ir priveža junginio ginklavimo tarnyba junginio, dalių ir dalinių transporto priemonėmis pagal junginio vadovybės nurodymus.

Kovotojų nešiojamieji ištekliai papildomi ligonių ir išsiųstų į užnugarį karių paliktais savo daliniuose šaudmenimis; po to eina papildymas iš dalinių, dalių ir junginių šaudmenynų, o atskirais atvejais dalys ir daliniai papildo savo išteklius betarpiškai junginių tiekimo vietose.

Šaudmenų pertekliai atiduodami artimiausiems aukštesnio skaidinio tiekimo organams.

Kovotojų nešiojamų šaudmenų ištekliai paprastai papildomi prieš įvedant juos į kautynes. Tam reikalui panaudojami dalinių šaudmenynų ištekliai, kurie savo ruožtu papildomi iš aukštesnio skaidinio šaudmenų tiekimo organų.

Šaudmenims prinešti naudojami ir ugnies skaidinį vykstantieji ir tam tyčia skiriamieji daliniai bei kovotojų grupės.

Dalių, dalinių ir junginių šaudmenynai kiek galint greičiau papildo savo išsemtus išteklius pagal vadovybės duotus nurodymus.

Skubiais atsitikimais, nors ir neturėdami nurodymų iš aukštesnės vadovybės, pulkų, batalionų ir kuopų vadai gali perleisti turimus šaudmenis kitam vienetai.

Ginant įtvirtintas pozicijas, plačiai naudojami vietovėje įrengti nejudrūs šaudmenų ištekliai.

Visais atvejais šaudmenys stumiami kiek

galint arčiau prie aprūpinamų vienetų vežimais, o vėliau, jei reikia, nešikais.

57. Artilerijos šaudmenų tiekimą junginiuose vykdo junginių šaudmenynų artilerijos šaudmenų būriai. Stambesnio masto kautynėms junginių turimų organizacinių artilerijos šaudmenų paprastai nepakanka. Jie turi būti papildomi iki reikalingų normų, kurias kiekvieną kartą nustato vadovybė pagal tuos išteklius, kuriuos numato gauti iš aukštesnio skaidinio.

Tokiais atvejais, kaip papildomos transporto priemonės, paprastai naudojamos junginių arklinio transporto kuopos ir auto būriai, vietoje paimtos transporto priemonės ir aukštesnio skaidinio duotos transporto priemonės.

Artilerijos grupių ir baterijų šaudmenų tiekimo organai normaliai turi būti paliekami savo vienetams; jų padedami vienetai sudaro savo šaudmenynus.

Junginių šaudmenų būriai priveža šaudmenis ir grupių bei baterijų šaudmenynus, o atskirais atvejais ir į ugniavietes.

Naudojant auto transporto priemones, kai atstumai dideli, gali tekti perkrauti iš autovežimių ir arklinius vežimus junginio skaidinyje. Tokiais atvejais vadovybė nustato perkrovimo vietas, laiką ir reikalingą darbo jėgą, rūpindamasi kiek galint sumažinti perkrovimų skaičių. Papildomąją darbo jėgą vadovybė paprastai skiria iš darbininkų kuopų.

Dėl organizacinių transporto priemonių stokos ir kitokių aplinkybių dažnai teks šaud-

menynuose ir ugniavietėse laikyti šaudmenis iškrautus iš vežimų. Tokiais atvejais reikia imtis priemonių, kad iškrauti šaudmenys nežūtų, jei dėl aplinkybių reikėtų staigiai ap-
leisti laikomąją vietą.

Neturint laiko ir priemonių jiems su savim pasiimti, tuojau reikia pranešti aukštesniam skaidiniui, tiksliai nurodant paliktų šaudmenų vietą, rūšį ir kiekį.

58. Ginklų taisymas, keitimas ir tiekimas kariuomenės junginiuose tvarkomas artilerijos vado ir vykdomas šaudmenynų ginklų taisymo skyrių. Pastarieji patys taiso tik mažus sugadinimus; didesniam taisymui ginklai siunčiami į artilerijos dirbtuves užnugaryje.

Karo technikos tarnyba

59. Kariuomenės skaidinyje karo technikos viršininkas vadovybės nurodymais aprūpina kariuomenės vienetus įvairiomis inžinerijos ir ryšio priemonėmis, įrankiais bei medžiagomis, motorizuotomis bei mechanizuotomis susisiekimo, kautynių ir kėlimosi per vandens kliūtis priemonėmis, joms reikalinga degamąja ir tepamąja medžiaga, o taip pat įrankiais bei medžiaga, kuri reikalinga tiems daiktams gaminti, taisyti ir eksploatuoti.

Kariuomenės junginiuose ir dalyse šias priemones, medžiagą bei įrankius tiekia inžinerijos, ryšių bei transporto tarnybos.

a) Inžinerijos tarnyba

60. Inžinerijos tarnybos viršininkas tiekia vadovybės nurodymais junginio vienetais inžinerinius įrankius, sprogstamąją ir kitas medžiagas karo laukui įrengti, priemones keltis per vandens kliūtis ir t. t.

Jis derina junginio vienetų reikalavimus ir suskirsto tarp jų įrankius ir medžiagą, kurią gauna iš kariuomenės vadovybės arba kurią pats valdo.

61. Kiekvienam operacijų laikotarpiui junginio inžinerijos viršininkas pateikia junginio vadovybei žinias apie junginyje turimus įrankių ir medžiagos išteklius, praneša, kiek ir kurių įrankių bei medžiagų trūksta; taip pat teikia siūlymų įrankių bei medžiagos tiekimui tvarkyti ir papildomoms transporto priemonėms bei darbo jėgai parūpinti.

Junginio vadovybė, prisilaikydama aukštesnio skaidinio vadovybės nurodymų, savo įsakymais paprastai nustato inžinerijos turto tiekimo vietas bei laiką, inžinerijos tarnybos organų kilnojimų ir apsistojimų vietas, turimų išteklių suskirstymą tarp jo priklausančių vienetų, papildomas transporto priemones bei darbo jėgą inžinerijos tarnybai ir inžinerijos medžiagos privežimo tvarką.

62. Visų skaidinių vadovybė turi žiūrėti, kad kariuomenės vienetai visuomet būtų aprūpinti lentelėmis nustatytais įrankiais ir kad jiems būtų duodami papildomi įrankiai ir medžiaga, jei to reikalauja jiems skirti darbai.

Inžinerijos tiekmenys dažnai esti sunkūs ir grioždiški, todėl jų pervežimą ir tiekimą svarbu numatyti ir parengti iš anksto.

63. Veikiančios kariuomenės inžinerijos išteklius sudaro:

- 1) kariuomenės dalių turtas;
- 2) junginių inžinerijos reikmenynų ištekliai;
- 3) kariuomenės ištekliai.

Kariuomenės junginiai papildo savo priemones iš vietinių išteklių ir iš tų siuntų, kurias gauna iš aukštesnio skaidinio.

64. Ginant įtvirtintas pozicijas, vienetų organizacinio aprūpinimo inžinerijos priemonėmis ir medžiagomis paprastai nepakanka. Tokiose aplinkybėse pagal vadovybės nurodymus reikalaujama iš aukštesnio skaidinio papildomų priemonių ir medžiagos. Šiam reikalui junginiuose gali tekti laikyti inžinerijos tiekmenis iškrautus vietoje.

65. Puolamosiose operacijose priekinio skaidinio vienetai pagal reikalą papildomai aprūpinami priemonėmis ir darbo jėga keliams taisyti ir vandens kliūtims nugalėti.

66. Kariuomenės dalių priemonių reikalavimai siunčiami į junginių vadovybę, kuri juos su savo nurodymais perduoda inžinerijos viršininkui. Pastarasis juos tenkina vadovybės nurodyta tvarka iš jo turimų inžinerijos reikmenyno išteklių arba, jei jų nebūtų, komandos tvarka reikalaudamas iš aukštesnio skaidinio.

Kautynių lauke, skubiai prireikus, junginių reikmenynai gali išduoti įrankius ir medžiagą kiekvienai daliai, kuri to reikalautų.

b) Ryšių tarnyba

67. Ryšių tarnybą kariuomenės junginiuose valdo junginių ryšių viršininkai, naudodami jiems priklausančių ryšių dalių priemones.

Ryšių tarnybos veikla tvarkoma pagal junginio vadovybės įsakymus, kurie paprastai nustato ryšių bendrą santvarką, paskirsto ryšių įrengimo darbus, skiria, jei reikia, papildomų priemonių bei apibrėžia laikytinos priemonių atsargos dydį ir vietą.

Ryšių viršininkų prievolė kiek galint anksčiau pateikti vadovybei siūlymų aukščiau nurodytiems įsakymams duoti. Lygiagrečiai jie parengia atskirą ryšių įsakymą, kuriame, be ryšių vadovybės nustatytos santvarkos realizavimo, aptariamas ir ryšių priemonių tiekimas, nustatant pagal aukštesnio skaidinio ir junginio vadovybės nurodymus, kur, kada ir kurių priemonių gaunama iš aukštesnio skaidinio (junginio tiekimo vietas), kur, kada ir kurios priemonės perleidžiamos junginio vienetams (dalių ir, jei reikia, dalinių tiekimo vietas), laikomos priemonių atsargos sudėtis bei vieta ir ryšio priemonių tiekimo transporto sutvarkymas.

68. Junginiams ir dalims papildomai reikalingos priemonės paprastai reikalaujamos komandos tvarka iš aukštesnio skaidinio.

69. Ryšių priemonių tiekimas, kaip ir jų naudojimas, tvarkomas turint galvoje, kad kiekvienos operacijos parengime ryšių įrengimas yra pirmos skubos reikalas, kad visada

svarbu turėti nesunaudotų ryšio priemonių atsargą ir tuo būdu galėti greit prisitaikyti prie kintančių aplinkybių. Šiam reikalui, kai tik galima, rinkti vartotas ryšio priemones ir parengti jas toliau vartoti.

Intendantūros tarnyba

70. Kariuomenės skaidinyje intendantūros tarnybą valdo kariuomenės intendantas.

Jis teikia kariuomenės vadovybei siūlymų dėl intendantūros organų panaudojimo, sutalpinimo, išteklių tiekimo ir evakuacijos, sandėlių ir gamybos įmonių steigimo.

Pagal vadovybės įsakymus ir nurodymus jis valdo intendantūros veiklą visame karo operacijų ruože ir užnugaryje.

Junginiuose intendantūros tarnybą valdo junginio intendantas pagal junginio vadovybės nurodymus.

71. Junginių intendantai siūlo, o junginio vadovybė savo įsakymais paprastai nustato:

- 1) junginio ir dalių mitybos produktų tiekimo vietas, nurodydama pagal reikalą, kada, kas ir kam jose bus tiekama;
- 2) mitybos produktus, kuriais dalys turi pačios apsirūpinti;
- 3) intendantūros tarnybai ir dalims vietinių išteklių naudojimo rajonus ir to naudojimo sąlygas;
- 4) mitybos pagerinimus ir vienu produktų pakeitimus kitais;
- 5) maistpinigius;

6) įvairių intendantūros organų suskaidymą, subūrimą, vietą vorose, žygį ir postovį;

7) dalių mitybos pamainų susirinkimo ir išsiskirstymo vietas ir laiką, jų kilnojimosi kelius;

8) mėsa aprūpinimo tvarką;

9) gyvulių kaimenių, skerdyklų ir kepyklų, jei jos priskirtos, vietą ir iširengimo laiką;

10) mitybos produktų atsargos sudarymą vietoje arba vežimuose;

11) nesunaudotų ir vietoje rastų išteklių evakuaciją;

12) jei reikia, intendantūros ir dalių mitybos (ūkio) gurguolės papildymą kitomis transporto priemonėmis.

72. Vadovybė, padedama intendantūros pareigūnų, visų laipsnių karininkų, o ypač dalių vadų, turi laiduoti žmonių ir gyvulių maitinimą bei aprūpinimą tinkamiausiu būdu, be nereikalingo eikvojimo.

Tinkamas karių aprūpinimas turi didelę reikšmę jų sveikatingumui, dvasiniam būviui ir drausmingumui.

73. Vadovybė nustato maitinimo ir aprūpinimo būdus. Reikiant, kiekvienas dalies ar atskirai veikiančio dalinio vadas savo iniciatyva privalo imtis priemonių, kad laiduotų reikalingu laiku žmonių ir gyvulių maitinimą.

74. Veikiančioje kariuomenėje mitybos išteklius sudaro:

- 1) kariuomenės dalių ištekliai;

2) junginių intendantūros tiekmenynų (kilnojamų sandėlių) ištekliai;

3) kariuomenės skaidinio intendantūros ištekliai.

75. Kariuomenės dalys normaliai turi:

1) Tai dienai skirtą vieną mitybos davinį; jo dalį žmonės nešioja su savim, o kita dalis — lauko virtuvėse; arklių pašaro davinys — prie balno arba jų vežamuose vežimuose.

2) Tam tikrą skaičių atsargos maisto davinių, kurių vienas yra prie žmonių, o kiti — ūkio kuopos mitybos būrio rezervo skyriuje ir, reikalui esant, aukštesniame skaidinyje. Pirmasis atsargos maisto davinys naudojamas dalinio vadui leidus, kada kitokiu būdu nebegalima patiekti žmonėms maisto, bet ne anksčiau kaip dvidešimt valandų po paskutinio karšto valgio; kiti atsargos daviniai vartojami tik junginio vadui leidus. Vienas avižų atsargos davinys laikomas prie arklių ir naudojamas dalies ar dalinio vadui leidus. Šieno atsargos davinys vežamas ūkio kuopos mitybos būrio atsargos skyriuje. Suvartoti atsargos daviniai turi būti kiek galint greičiau papildyti. Atsargos davinių laikymo tvarka gali būti keičiama, kai numatoma, kad mitybos vežimai negalės reikalingų produktų privežti.

Daliniams mitybos produktus tiekiantieji vežimai dalinami į dvi pamainas, kurių kiekviena pakelia vieną davinį (be mėsos ir dalies šieno) jos aprūpinamam vienetui.

Paprastai pakrauta mitybos pamaina vakare priveža ir išduoda maistą virtuvių ve-

žimams, kurie savo ruožtu kitą dieną jį atiduoda virtuvėms. Antroji pamaina atveža maistą kitą dieną.

Junginio vadovybė tvarko mitybos produktų privežimą, nustatydamą junginio mitybos pamainų susirinkimo ir išsiskirstymo vietas bei laiką. Susirinkimo vietose junginio vadovybė kas kartas perima iš dalių joms priklausančias tuščias mitybos pamainas ir tvarko jų veiklą, skirdama joms vadovauti viršininką.

Pagal junginio vadovybės ir intendanturo nurodymus junginio mitybos pamainos viršininkas veda junginio tuščią mitybos pamainą į junginio mitybos produktų tiekimo vietas, kur jos pakraunamos, ir po to nustatytu laiku atvedamos į junginio mitybos pamainų išsiskirstymo vietas, kur jas perima savos dalys.

Dėl tiekimo vietų atitolimo, junginio dalių išdėstymo platumon, turimų transporto priemonių ir karinių operacijų eigos gali tekti maisto tiekimą tvarkyti ir kitaip negu aukščiau nurodyta, pav., vežti maistą iš junginio tiekimo vietų į dalių tiekimo vietas junginio turimomis priemonėmis, arba mitybos pamainų veiklą pavesti tvarkyti pačioms kariuomenės dalims.

Ginant įtvirtintas pozicijas, kai numatoma ypatingai intensyvi priešo ugnis arba tiekimo iš užnugario nutrūkimas, ir neturint pakankamo vežimų kiekio, arba esant reikalui kitur juos panaudoti, dalyse ir daliniuose gali prireikti turėti vietoje iškrautų mitybos išteklių.

76. Junginio intendantūros tarnybos vykdomuosius organus sudaro:

1) Junginio intendantūros tiekmenynas, kurio uždaviniai: intendantūros išteklių perėmimas iš kariuomenės tiekimo organų junginio tiekimo vietose, tų išteklių išdavimas, o atskirais atvejais, intendantui pavedus, ir paskirstymas junginio dalims; vietinių išteklių (ypač pašaro) surinkimas ir, jei reikia, mitybos ir kitų intendantūros išteklių atsargos laikymas.

Jei junginių tiekmenynams būtų duotas įsakymas patiemis transportuoti tiekmenis iš junginio tiekimo vietos į dalių tiekimo vietas arba jas laikyti tiekmenyne, tai tokiais atvejais junginio vadovybė turi papildomai paskirti tiekmenynams reikalingas transportavimo priemones ir darbo jėgą.

2) Junginio skerdykla su jai priklausančia gyvulių kaimene perima iš aukštesnio skaidinio maistui skirtus gyvulius, suima vietinius gyvulius ir aprūpina dalis mėsa.

Mėsai tiekti junginio skerdykla turi auto skyrių, kuris kasdien priveža dalims ar daliniams mėsą kitai dienai. Šis auto skyrius mėsą perduoda dalių ūkio kuopų mėsos vežamiesiems vežimams, arba dalių mitybos pamainoms, arba betarpiškai dalinių lauko virtuvių vežimams.

3) Be aukščiau pažymėtų intendantūros tarnybos organų, junginiams gali būti priskiriamos lauko kepyklos, skalbyklos ir t. t. Tvarkant jų naudojimą reikia turėti galvoje, kad jų pajėgumas gali būti visiškai išnaudotas tik tada, kai jos vietoje įrengtos ilgesniam

laikui, ir kad pats jų įrengimas ir pasikėlimas iš vietos reikalauja paprastai daug laiko.

77. Kada dėl aplinkybių mitybos negalima tvarkyti aukščiau nurodytais pagrindais, vadovybė ją tvarko kitais būdais, pirmiausia išnaudodama vietinius išteklius.

Daržovės, šienas, šiaudai ir kuras paprastai tiekiami iš vietinių išteklių. Tik ypatingais atsitikimais jie gaunami iš aukštesnio skaidinio.

Atskirais atsitikimais dėl sunkesnio žmonių ir gyvulių darbo gali prireikti mitybos davinius padidinti. Tokiems padidinimams leidimą duoda kariuomenės vadas. Jei pakanka vietinių išteklių, tai ypatingais atsitikimais leidimą gali duoti ir junginio vadas.

78. Kiti intendantūros tiekiamieji dalykai, kaip štai dangos, guolio ir stovyklų daiktai, vežimai, lauko virtuvės, pakinktai, arklių apranga ir t. t. gaunami iš užnugario.

Kariuomenės vienetuose draudžiama laikyti jų daugiau negu priklauso pagal nustatytas aprūpinimo normas.

Paprastai dangos, guolio ir kiti daiktai pakeičiami naujais vienetas už vieneta. Daiktų žuvimas turi būti pateisintas.

Šių daiktų reikalavimai siunčiami komandos tvarka.

79. Intendantūros tarnyba aprūpina kariuomenę alga ir kitais įstatymu numatytais pinigais.

80. Intendantūros tarnyba evakuoja naudotinas skerdenų liekanas, įpakavimo (taros)

priemonės ir sudėvėtus drabužius, guolio daiktus, pakinktus, arklių aprangą ir kitą nereikalingą turta.

Karo sanitarijos tarnyba

81. Karo sanitarijos viršininkas:

1) laikydamasis kariuomenės vadovybės įsakymų, nustato visą karą sanitarijos tarnybos veiklą, būtent: kariuomenės sanitarinių formacijų aprūpinimą gydymo priemonėmis ir medžiaga, jų vietą bei panaudojimą ir evakuacijos eigą;

2) nustato higienos ir profilaktikos taisykles ir rūpinasi jų vykdymu.

Tokias pat pareigas turi junginių sanitarijos viršininkai savo vienetų ir jų baruose bei rajonuose esančių kitų dalių vienetų atžvilgiu.

82. Bendrieji sanitarijos tarnybos veiklos dėsniai:

1) kiek galint greičiau surinkti iš kautynių lauko sužeistuosius ir apnuodytuosius; suteikti jiems medicininę bei chirurginę pagalbą ir evakuoti į užnugarį į specialinius medicininės pagalbos organus;

2) kiekviename skaidinyje methodingai rūšiuoti sužeistuosius, apnuodytuosius ir ligonius;

3) naudoti greitas evakuavimo priemonės ir būdus, kad sužeistieji, apnuodytieji ir ligoniai trumpiausiu laiku patektų į sanitarines formacijas, kur jie turės būti gydomi;

4) naudoti paprastą gydymo įstaigų sistemą, suskaidytą gilumon ir pagrįstą specializacija, kuo daugiau išnaudojant vietoje esančias gydymo įstaigas ir kitas galimybes.

83. Pasirengiant kautynėms, junginių sanitarijos viršininkai siūlo, o vadovybė įsakymais nustato:

1) junginio sanitarinių organų panaudojimą, junginio ligoninių, tvarstyklų kilnojimą ir įrengimą, žemesnio skaidinio organams papildomai duodamus pareigūnus ir priemones;

2) evakuacijos tvarką pagal nurodymus, gautus iš aukštesnio skaidinio: evakuacijos vietas (stotis), ligoninių bei chirurginių grupių vietas ir, jei jos naujai įrengiamos, laiką, nuo kurio jos pradės veikti; evakuacijos kelius ir transporto priemones; evakuacijos tvarkymą sužeistųjų, ligonių ir apnuodytųjų rūšimis;

3) junginio tarnybai papildyti reikalingus pareigūnus, sanitarines priemones ir transportą;

4) pasirengimus dėl galimo tarnybos veiklos pertvarkymo pagal numatomus bendrųjų aplinkybių kitimus (pasistumėjimus pirmyn arba pasitraukimus) ir, jei reikia, kitus specialius veiksmus sveikatingumui palaikyti.

Įsakymuose dažnai naudinga nurodyti ne tik savo junginio, bet ir kitų kaimyninių vienetų sanitarinių organų vietas ir veiklos pradžią.

Jei kautynių nelaukiama, tai sanitarijos viršininkų siūlymai ir vadovybės įsakymai ap-

ima karių higienos reikalus, junginio gydyklų ir ligoninių atidarymą, kasdieninių evakuacijų tvarkymą, nustatant žygyje ligonių surinkimo vietas, o postovyje — ligonių surinkimą iš dalių gydyklų.

84. Karo sanitarijos tarnybos vykdomieji organai yra:

1) dalių ir dalinių sanitarijos pareigūnai ir priemonės;

2) junginių sanitarijos tarnybos organai, kuriuos sudaro divizijų ligoninės ir tvarstomosios kuopos su reikalingomis transporto priemonėmis;

Kariuomenės skaidinio sanitarijos tarnybos organais yra užnugaryje išdėstytos lauko ligoninės, chirurginės grupės, evakuacinės ligoninės, sveikstančiųjų kuopos, sanitariniai traukiniai, sanitariniai sandėliai, atsargos ligoninės ir kitos įstaigos.

85. Kiekviename skaidinyje evakuacija ir sutalpinimas ligoninėse tvarkomas pagal sanitarijos tarnybos viršininko planą, nustatytą pagal vadovybės nurodymus ir turimas priemones bei pervežimo galimybes.

Sanitarijos tarnybos organams gydytis priskirti kariai vykdo gydytojų įsakymus gydymo ir slaugymo reikalu.

Kiekvienas karys privalo turėti prie savęs asmeninį tvarstį ir mokėti prireikus jį panaudoti.

Pirmąją medicininę pagalbą suteikia sanitarijos tarnyba.

Žygyje sužeisti, apnuodyti ir susirgę renkami ligonių ir sužeistųjų surinkimo vietose, kurias įrengia junginių tvarstomosios kuopos, išnaudodamos vietines valstybines ir savivaldybines ligonines. Ligoniai, kai reikia, laikinai gali būti paliekami civilinės valdžios globoje. Karo sanitarijos organai rūpinasi juos kuo greičiau surinkti ir nukreipti į artimiausias karo sanitarijos įstaigas.

Postovio metu dalyse ir daliniuose steigiamos gydyklos, o ilgesnių postovių metu junginiuose steigiamos ir ligoninės, kur renkami sužeistieji, apnuodytieji ir susirgę. Iš čia jie sanitarijos organų rūpesčiu evakuojami į atitinkamas karo sanitarijos įstaigas, perduodant juos aukštesniam skaidiniui sanitarijos evakuacijos vietose.

Kautynių metu sužeistieji gabenami į dalyse steigiamas tvarstyklas.

Junginio skaidinyje tvarstomosios kuopos atidaro junginio tvarstyklas, kurios yra tarpinės įstaigos tarp dalių tvarstyklų ir ligoninių.

Dalių evakuotini sužeistieji siunčiami į junginių tvarstyklas ir ligonines, o atskirais atsitikimais — betarpiškai į chirurgines grupes, lauko ir evakuacijos ligonines, kaip nustatyta evakuacijos plane.

Evakuacijos ligoninės padaro galutiną sužeistųjų atranką ir kiekvieną sužeistųjų rūši nukreipia į jiems atitinkamas gydymo įstaigas.

86. Karo sanitarijos organų veiklą tvarkant, reikia kreipti dėmesį ir į laiką, kuris

reikalingas jiems pasirengti ir pasikelti iš vietos. Šis laikas dažnai bus gana ilgas.

Sužeistųjų gausumas ir kitos priežastys kartais gali priversti veikiančius sanitarijos organus atsilikti nuo savo vienetų ar sustabdyti sužeistųjų priėmimą. Todėl vadovybė, kur tik gali, turi laikyti sanitarinių priemonių paslankią atsargą. Todėl kariuomenės sanitarijos organai dažnai veiks priešakinio skaidinio junginių naudai, pavaduodami tų junginių organizacinius organus.

Evakuaciją vykdant, nereikia ypatingai rūpintis, kad sanitarijos bei transporto organai ir evakuojami būtų to paties organizacinio vieneto; čia svarbiausia tai, kad sužeistiems, apnuodytiems ir susirgusiems būtų greičiau suteikta reikalinga medicinos pagalba.

87. Kiekvienas karys privalo turėti su savim asmens ženklą.

Mirusiųjų identifikacija ir mirties oficialus konstatavimas, palaidojimo vietos tikslus pažymėjimas, pranešimas artimiausiai giminei, palikimo tvarkymas yra to vieneto vadovybės prievolė, kuriame karys mirė. Jei karys mirė ne kariuomenės vienetuose, tai tie dalykai yra vietinės karo administracijos organų prievolė.

Laidoja vadovybės arba vietinės karo administracijos organų skiriami daliniai ar pareigūnai karo sanitarijos tarnybos specialioje ir vadovybės arba vietinės karo administracijos organų bendroje priežiūroje.

88. Karo sanitarijos viršininkas tvarko karo sanitarijos formacijų ir kariuomenės vienetų aprūpinimą vaistais, tvarsliaiva ir kitomis karo sanitarijos reikmenimis. Tam jis naudoja karo sanitarijos sandėlių ir vietos išteklius, skirstydamas ir patiekdamas juos pagal reikalą kariuomenės vienetams.

Junginių sanitarijos viršininkai turi tokias pat pareigas savo vienetų atžvilgiu. Sanitarinio turto jie reikalauja komandos tvarka iš karo sanitarijos viršininko, o dalis aprūpina iš turimų išteklių.

Veterinarijos tarnyba

89. Kariuomenės skaidinyje veterinarijos tarnybą valdo pagal kariuomenės vadovybės nurodymus karo veterinarijos viršininkas. Vykdomieji organai yra karo veterinarinės ligoninės.

Jo siūlymais kariuomenės vadovybė nustato junginių veterinarijos evakuacijos vietas.

90. Junginių vadai yra atsakingi už junginio sudėtyje esančių arklių ir kitų gyvulių išlaikymą. Šiam reikalui jie gauna ir reikalauja iš junginių veterinarijos tarnybos viršininkų atitinkamų siūlymų.

Junginių veterinarijos tarnybos viršininkai atsako už bendrą veterinarijos tarnybos veiklą jų junginiuose, už veterinarinę priežiūrą, sergančių ir sužeistų gyvulių gydymą, evakuaciją, vaistų, tvarsliaivos ir veterinarinių įrankių tiekimą.

Jie valdo junginių veterinarijos tvarstyklas, kurių kilnojimus, vietą ir veikimo pradžią jų siūlymais nustato junginių vadovybė.

91. Visi gyvuliai, kurie gali būti greitai pagydyti, kur tik aplinkybės leidžia, gydomi savo dalyse.

Apkrėsti, nusilpę, sunkiai sergą ir sužeisti gyvuliai evakuojami į junginių veterinarines tvarstyklas ir veterinarijos evakuacijos vietas.

Sužeistųjų ir sergančių arklių priežiūrai žmonės paprastai skiriami tų dalių, kurioms gydomi arkliai priklauso.

Nepagydomai sužeisti ir sergantieji arkliai pribaigiami pagal šiam reikalui nustatytas taisykles.

92. Veterinarijos tarnybai reikalingi vaisčiai, tvarsliaiva ir įrankiai junginiams tiekiami iš karo sanitarijos sandėlių pagal veterinarijos tarnybos viršininkų reikalavimus.

Karo aviacijos tarnyba

93. Karo aviacijos tarnyba turi uždavinį tiekti karo aviacijos vienetams lėktuvų ir kitokią specialinę medžiagą, ją laikyti, prižiūrėti ir taisyti. Ji rūpinasi degamosios bei tepamosios medžiagos ir šaudmenų tiekimu karo aviacijos reikalams, aerodromų ir nutūpimo aikščių įrengimu ir aprūpinimu.

94. Kariuomenės skaidinyje aviacijos tarnybą — jos pareigūnus ir priemones — valdo aviacijos viršininkas.

Junginiuose šią tarnybą valdo aviacijos vienetų viršininkas, jei toks vienetas yra priskirtas.

95. Degamoji ir tepamoji medžiaga ir šaudmenys priskirtiems aviacijos vienetams tiekiami karo aviacijos priemonėmis; toji visa medžiaga pristatoma į aerodromus ir nutūpimo aikštes.

Remonto tarnyba

96. Remonto tarnybą visuose kariuomenės skaidiniuose valdo karo veterinarijos viršininkas.

Kariuomenės skaidinyje vykdomasis organas yra kariuomenės arklių depo, iš kurio pagal reikalą gali būti duodama junginiams arklių atsargą.

Kariuomenės junginiuose arklių atsargą valdo pagal junginių vadovybės nurodymus junginių veterinarijos viršininkai; jie siūlo, o vadovybė nustato, kur tą atsargą laikyti.

Sudėties žinios ir reikalavimai arkliams gauti siunčiami komandos tvarka kariuomenės vadovybei.

Karo meteorologijos tarnyba

97. Kariuomenės meteorologijos tarnybą valdo karo meteorologijos viršininkas.

Jis tiekia junginių meteorologinių stočių viršininkams reikalingus įrankius, renka meteorologines žinias, daro meteorologines santraukas ir su savo išvadomis praneša jas ka-

riuomenės vadovybei, karo aviacijos viršininkui, artilerijos inspektoriui, priešlėktuvinės ir priešcheminės apsaugos viršininkui ir žemės skaidinio meteorologijos tarnybos viršininkams.

Tokias pat priedermes turi junginių meteorologinių stočių viršininkai savo junginių atžvilgiu.

Lauko paštas

98. Lauko paštas turi uždavinį priimti ir įteikti kariuomenės vienetams korespondenciją bei pašto siuntinius, adresuotus jiems arba juose esantiems kariams, priimti iš kariuomenės vienetų korespondenciją bei pašto siuntinius ir pasiųsti adresatams.

Be to, ji vykdo ir kitas paštinės operacijas, kurios jai pavedamos specialiomis instrukcijomis.

99. Lauko pašto vykdomasis organas junginio skaidinyje yra lauko pašto viršininkas su jo valdomais pareigūnais ir priemonėmis. Pagal junginio vadovybės nurodymus jis steigia junginio lauko pašta ir aptarnauja junginio rajone esančius kariuomenės vienetus. Junginio lauko paštui vieta paprastai skiriama arčiau intendantūros tiekimo vietos arba junginio štabo tarnybvietsės. Kariuomenės skaidinyje veikia viena centrinė lauko pašto įstaiga, kurioje surenkama ir toliau persiunčiama visa kariuomenei skiriamoji arba iš kariuomenės siunčiamoji korespondencija ir siuntiniai.

Korespondencijai gabenti kiek galint daugiau naudotis tomis transporto priemonėmis, kurios aptarnauja kitas tarnybas.

100. Svarbu imtis visų priemonių, kad kariuomenės vienetams skiriamoji ar iš jų siunčiamoji pašto korespondencija greičiausiai laiku pasiektų adresatus; nuo to žymiai priklauso kariuomenės ir visos tautos dvasinis atsparumas.

Tik kariuomenės vadas turi teisę sulaikyti iš kariuomenės dalių korespondencijos siuntimą, kada tai jis laiko reikalingu sumanytų ar vykdomų operacijų paslapčiai išlaikyti.

Komplektavimas

101. Komplektavimo uždavinys papildyti veikiančios kariuomenės vienetus žmonėmis. Kariuomenės junginiuose ji vykdoma jų vadovybės, kuri teikia veikiančios kariuomenės vadovybei žinias apie vienetų žmonių sudėtį, nuostolius ir etatinį nepriteklių.

Kariuomenės vadovybė pagal reikalą rūpinasi tuos nepriteklius išlyginti iš atsargos dalių, esančių veikiančios kariuomenės užnugaryje, iš nemobilizuotos kariuomenės atsargos, panaudodama pasveikusius karius arba šaukdama karo prievolės atlikti dar netarnavusius kariuomenėje vyrus.

Pasveikę kariai, kai tik galima, turi būti gražinami į savas senąsias dalis.

102. Jei dalys papildomos kare nedalyvavusiais pašauktaisiais ir atsarginiais, tai rei-

kia žiūrėti, kad jie prieš eidami į kautynes būtų pakankamai apmokyti, paskirstyti tarp senų karių, aprūpinti ginklais ir visu tuo, kas jiems priklausos, ir kad turėtų patyrusių žemesnius vadus.

103. Žemesnių ir aukštesnių vadų bei viršininkų nuostoliams išlyginti kariuomenės vadovybės nurodymais junginiuose gali būti laikoma puskarininkų ir karininkų atsarga.

Kultūros ir kulto reikalai

104. Švietimas rūpinasi palaikyti tinkamą dvasinį būvį.

105. Kariuomenės dvasiškija rūpinasi karių religiniais reikalais.

II skirsnis

TRANSPORTO TARNYBOS

Bendrybės

106. Kariuomenė ir jai reikalingi tiekmenys gali būti transportuojami geležinkeliais, vandens keliais ir sauskeliais, nelygu atstumas ir turimos priemonės.

Oriniu transportu šiandieninėmis sąlygomis gali būti transportuojami tik ypatingais atsitikimais atskiri asmenys ir skubūs mažo svorio ir tūrio tiekmenys.

Visose aplinkybėse vadovybė imasi priemonių susisiekimui saugumui ir tvarkingumui laiduoti.

107. Vistiek, koks būtų transportavimo būdas, reikia kiek galint laikytis šių taisyklių:

1) Pakrovimo ir iškrovimo vietos turi būti iš anksto išvalytos. Žvalgas pareigūnas turi susižinoti su atitinkamais transporto tarnybos pareigūnais ir gauti jų nurodymų, kada pakrovimas turės prasidėti ir baigtis ir, jei vietinės sąlygos reikalauja, kaip turi būti vykdomas.

2) Krauti reikia tvarkingai ir greitai, žiūrėti, kad darbas būtų baigtas nustatytu laiku. Kad pakrovimas greičiau eitų, pageidaujama žmones, arklius, pabūklus, vežimus ir kitą turta krauti vienu laiku, bet vieną nuo kito atskirai.

3) Kelionėje žiūrėti drausmės ir saugumo.

4) Prieš kelionę žmonės ir gyvuliai turi būti aprūpinti mitybos reikmenimis ir kitais reikalingais daiktais kelionės ir išsikrovimo laikui.

5) Iškrauti reikia tvarkingai ir nustatytu laiku, kad greičiau būtų galima paleisti transporto priemones ir kad nebūtų susigrūdimų iškrovimo vietose.

6) Vežant kariuomenės vienetus, reikia kiek galint laikyti paslaptį dėl to pervežimo tikslo ir išsikrovimo vietų.

7) Imtis priemonių apsisaugoti nuo priešo sekimo ir nuo galimų orinių ir kitokių puolimų.

108. Transporto priemones naudoti taupiai, laikantis kiekvienai priemonei nustatytų pakrovimo, laikymo ir naudojimo normų bei taisyklių. Kiek aplinkybės leidžia, reikia įvairius transportavimo reikalus taip derinti, kad kuo mažiau tereikėtų važiuoti tuščiomis.

Geležinkelių transportas

109. Geležinkeliais vežami ir žmonės ir įvairiausi kroviniai.

Šio transporto savybė — didelis pajėgumas; juo galima pervežti ištikus dalinius su visomis priemonėmis, jų neskaldant. Šis transportas turi būti parengiamas iš anksto.

Naudojantis geležinkeliu, dažniausiai reikės papildomų žygių kroviniams į stotis suvežti ir iš jų išvežti. Tai reikia atsiminti pasirenkant transporto būdą.

Pėstininkų divizijos neapsimoka geležinkeliu vežti arčiau kaip 75 km.

Dažnai vienus dalinius pravartu bus vežti geležinkeliu, o kitus paleisti žygio tvarka. Pav., pėstininkus vežti, o kinkytus ir raitus vienetus leisti žygio tvarka.

110. Geležinkelių naudojimą karo reikams tvarko kariuomenės vadovybė. Vykdomasis organas yra karo geležinkelių viršininkas su jo priklausančiais karo ruožų viršininkais, stočių komendantais ir geležinkelių apsaugos daliniais.

Kariuomenės vadovybės sprendimus dėl geležinkelių transporto vykdo Susisiekimo Ministerijos Geležinkelių Valdybos organai.

Atskirais atsitikimais kariuomenės vadovybė gali perimti savo visišką valdžion ir eksploatuoti kai kurias geležinkelių linijas ar ruožus. Tokiais atsitikimais kariuomenės vadovybė greta arba vietoje militarizuotų Susisiekimo Ministerijos pareigūnų naudoja ir savo turimas geležinkelių eksploatacijos ir statybos kuopas.

111. Kariuomenės junginių vadai, kuriems reikia pasinaudoti geležinkeliu, teikia kariuomenės vadovybei atitinkamų siūlymų. Juose nurodoma pervežamų vienetų sudėtis ir pagaidaujamas riedmenų kiekis, pasikrovimo bei išsikrovimo vietos ir laikas. Skubioms ir smulkesnėms važtoms reikalavimus jie lygia-grečiai siūnčia ir geležinkelių karo ruožų viršininkams arba stočių komendantams, o kur jų nėra — tiesiai geležinkelių stočių viršininkams.

Junginio vadovybė, gavusi įsakymą pervežti geležinkeliu savo junginį ar jo dalį:

a) suskirsto pervežamą vienetą kariniais traukiniais, nurodydama traukinių numerius ir kiekvienai pasikrovimo stotčiai paskiria pasikrovimo viršininką;

b) nustato pasikrovimo vietas ir laiką, jei reikia, nurodo kelius į pasikrovimo vietas;

c) kiek aplinkybės leidžia, iš anksto parengia išsikrovimą, rūpindamasi išvengti didesnių susitelkimų išsikrovimo vietose ir kamšaties keliuose;

d) rūpinasi saugumu pasikraunant, kelionėje ir išsikraunant (priešlėktuvine ir kitokia apsauga);

e) nustato aprūpinimą maistu;

f) prireikus, skiria papildomos darbo jėgos vežimams ir medžiaginiams ištekliams pakrauti bei iškrauti;

g) nustato sanitarinės bei veterinarinės priežiūros, pagalbos ir evakuacijos tvarkymą pasikraunant, kelionėje ir išsikraunant.

Kariuomenės vienetus skirstant traukiniais, reikia atsižvelgti į numatytas išsikrovimo vietas ir laiką ir pasirūpinti, kad išsikrovę vienetai būtų pakankamai aprūpinti ir, jei reikia, kad savo sudėtimi jie tikėtų tuojau panaudoti taktiniams veiksams.

112. Skaitmeniniai duomenys, reikalingi geležinkelių transporto apskaičiavimams, yra specialiose instrukcijose.

Vandeninis transportas

113. Vandeninis transportas, palyginus su kitais transporto būdais, pasižymi lėtumu, priklausomybe nuo oro sąlygų ir navigacijos galimumų ir transporto priemonių įvairumu.

Jis tinka sunkiems kroviniams ir mažos skubos siuntiniams, o taip pat sergančiųjų ir sužeistųjų evakuacijai.

114. Junginių ir atskirai veikiančių vienetų vadai naudoja jų rajone esančias vandeninio transporto priemones karo rekvizicijų

pagrindais, jei nėra gavę kitokių kariuomenės vadovybės įsakymų ar nurodymų.

Vandeninio transporto priemones eksploatuoti, jei reikia, padeda inžinerijos vienetai.

Sauskelių transportas

115. Sauskelių transporto priemonės yra autovežimiai ir arkliniai vežimai. Kai yra sniego, vežimų vietoje gali būti naudojamos rogės.

Mažesni krovinių kiekiai gali būti gabunami krūviniais arkliais.

Pagal paskirtį ir veiklą sauskelių transporto priemonės skirstomos į gurguolę ir nespecialinį transportą.

Gurguole vadinama kariuomenės vienetų sudėtyje esantieji specialios paskirties vežimai, pav., šaudmenų vežimai, maisto, pašaro ir t. t.

Nespecialiniu transportu vadinami junginio ir kariuomenės skaidinio vežimai, kurie neturi specialios paskirties, pav., arklinio transporto kuopų ir auto sunkvežimių kuopų vežimai.

116. Gurguolė organizaciniu atžvilgiu suskirstoma skyriais ir būriais arba atskirais vežimais.

Nespecialinio transporto organizaciniai vienetai yra skyriai, būriai, kuopos, batalionai bei rinktinės ir atskiri vežimai.

117. Sauskelių transporto tarnybą valdo kariuomenės vadovybė per Kariuomenės Šta-

bo IV skyrių. Kariuomenės skaidinyje vykdomieji organai yra auto transporto ir arklinio transporto batalionai.

Kariuomenės junginiuose sauskelių transporto tarnybą valdo junginių vadovybė per štabų III skyrius. Vykdomieji organai yra junginio transporto rinktinės ir, tam tikrais atsitikimais, iš aukštesnio skaidinio papildomai priskirti transporto vienetai.

118. Junginio transporto rinktinės vadas privalo:

1) turėti nuolatinį ryšį su tais organais, kurie tvarko tiekimą ir evakuaciją (divizijų štabuose su III skyriumi), informuoti apie transporto priemonių reikalingumą tiekimo ir evakuacijos tarnyboms;

2) teikti vadovybei žinių apie junginio transporto rinktinės veiklą, vietą ir duoti siūlymų dėl jų panaudojimo tiekimui bei evakuacijai ir, kai reikia, dėl papildomų transporto priemonių pareikalavimo iš aukštesnio skaidinio.

Junginių transporto rinktinės aprūpina: autovežimius degamąją ir tepamąją medžiagą — karo technikos viršininkas, arklinais vežimais — kariuomenės intendantas ir arkliais — karo veterinarijos viršininkas.

Degamosios ir tepamosios medžiagos tiekimą visiems junginyje esantiems autovežimiams tvarko ir vykdo junginio transporto rinktinės vadas jo turimomis priemonėmis.

119. Junginio vadovybė, sauskelių transportą tvarkydama, savo įsakymais paprastai nustato:

a) transporto rinktinės arba jos dalinių vietą ir judesius;

b) degamosios bei tepamosios medžiagos tiekimo vietą;

c) tiekimo bei evakuacijos tarnyboms ir dalims transporto priemonių priskyrimo vietas, laiką ir jų panaudojimo sąlygas;

d) judėjimo tvarką keliais ir, jei reikia, junginio ir žemesnio skaidinio gurguolės voras ir subūrimus;

e) taip pat junginio vadovybė nustato vorų ir subūrimų sudarymo vietas, laiką ir judesių sąlygas ir, jei reikia, paskiria jų viršininkus.

120. Sudarant gurguolės bei nespecialinio transporto žygio voras, į vieną vorą reikia skirti vienodo tipo arba bent vienodo paslankumo priemones.

Skirtingo greičio voros paprastai kilnojasi nepriklausomai viena nuo kitos.

Jei galima, autovežimiams ir arkliniams vežimams skiriami atskiri keliai. Jei skiriamas tik vienas kelias, tai judesį tvarkyti taip, kad auto priemonės galėtų važiuoti kiek galint normaliu jų greičiu.

Vis dėlto gali būtina prireikti sudaryti ir mišrių, įvairaus paslankumo, autovežimių vorų. Tokiais atsitikimais voros didžiausias greitis yra lygus jos nepaslankiausio autovežimio greičiui.

121. Judėjimo tvarką keliais nustato vadovybė 49 str. nurodymais.

Intensyvus judėjimas keliais tvarkomas paprastai šiaip: parinktuose tiekimui ir evaku-

acijai keliuose nurodoma, ar judėjimas leidžiamas abiem linkmėmis, ar viena linkme ir, būtent, kuria.

Didesnio judėjimo keliuose organizuojama judėjimo kontrolė, kuri prižiūri judėjimo tvarką, išstatydama paslankius ir nepaslankius judėjimo tvarkymo postus, rodiklius ir kelio ženklus.

122. Tarnybų organams ir dalims junginio vadovybės priskirtos transporto priemonės naudojamos kaip jų pačių organizacinės priemonės, jei nėra kitokių vadovybės nurodymų.

Priskirtąsias priemones naudojantieji viršininkai privalo rūpintis, kad jos laiku būtų aprūpinamos maistu ir turėtų kitas gyvenimui ir darbui reikalingas sąlygas, pav., laiko poilsiu, arkliams prižiūrėti, vežimams sutvarkyti ir t. t.

123. Gali prireikti pasinaudoti rekvizuotomis vietinėmis transporto priemonėmis. Jų atžvilgiu reikia laikytis 122 str. nurodymų.

a) A u t o v e ž i m i a i

124. Autovežimiai naudojami tik tais atsitikimais, kai kitomis priemonėmis negalima tikslo pasiekti.

Auto priemonės paprastai skiriamos važiuoti į tolimesnes vietas ir geresniais keliais, negu arklinės priemonės.

125. Vengti naudoti autovežimius blogais keliais, nes čia jų gerieji privalumai lieka ne-

išnaudoti ir, be to, jie greit genda. Geriau jiems skirti ilgesnį kelią, bet geresnį.

Autovežimiams keliai turi būti iš anksto išvalgyti arba bent reikia surinkti žinias apie jų būvį, ypač apie tiltų ir keltų keliamąją galią.

126. Auto priemonių patvarumas ir darbo našumas labiausiai priklauso nuo jų laikymo.

Visų skaidinių vadovybė turi prižiūrėti, kad tiksliai ir nuosekliai būtų pildomos auto priemonių laikymo taisyklės, kad auto priemonės būtų valomos ir visada tinkamos vartoti, kad jų mechanizmai ir dalys būtų apžiūrėti, sureguliuoti ir ištepti.

Vadovybė, naudodama autovežimius, turi pasirūpinti, kad jų šoferiai turėtų laiko poilsiui ir autovežimių priežiūrai.

127. Auto priemonės naudojamos organizaciniais arba taktiniais vienetais. Žygyje jos sudaro voras.

Autovežimių vorų greičiui išlyginti ir sustinkamiems bei pralenkiamiems vežimams praleisti jos žygyje skaidomos skaidiniais (skyrtais), ne didesniais kaip 10—15 autovežimių kiekviename; žygyje tarp skaidinių laikomas ne mažesnis kaip 50 metrų atstumas; sustojus kelyje, jis gali būti sumažintas iki 25 metrų. Skaidiniuose atstumai tarp autovežimių 20—30 metrų žygyje, 3—5 metrai sustojus kelyje.

128. Auto sunkvežimių vorų vidutinis dienos žygis — apie 100 km; vidutinis auto vorų greitis dieną — nuo 10 iki 20 km per valan-

da; naktį ar blogais keliais gali būti žymiai mažesnis. Didžiausias greitis — 30 — 40 km per valandą.

Atskirų lengvųjų automobilių vidutinis greitis 40 km; didžiausias greitis — 60 km per valandą.

Didžiausiu greičiu leidžiama važiuoti tik gerais keliais, kiek to reikia vidutiniam greičiui išlaikyti.

Žygio greičiui didelę reikšmę turi dienos laikas, šviesa, geras oras ir tinkami keliai.

129. Paprastai atskirai važiuojančios autovežimių voros po pirmosios žygio valandos sustoja 20—30 min. poilsio, per kurį patikrinama autovežimių parengtis ir pakrovimas.

Jei kelionė tęsiasi ilgiau kaip 3 valandas, tai mažojo poilsio sustojama 10 min. kas dvi valandos.

130. Auto sunkvežimiai pakelia $1\frac{1}{2}$, 2, 3, 5 ir daugiau tonų krovinio, nelygu jų tipas.

131. Autovežimiai gali būti naudojami ištiesiems kariuomenės vienetams pervežti arba jų žygiui palengvinti, t. y., pervežti ne taip paslankiems, pav., pėstiesiems daliniams, arba tik kuprinėms ir kitam nešamam krūviui.

Ištisi kariuomenės vienetai vežami auto priemonėmis paprastai ne arčiau kaip 20 km — pėstininkai, 60 km — artilerija ir 30 km — lengvieji tankai.

Žygiui palengvinti autovežimiai gali būti vartojami ir mažesniuose atstumuose.

132. Ištisų kariuomenės vienetų auto priemonėmis pervežimo reikalingumą sprendžia ir pačias priemones duoda kariuomenės vadovybė.

Junginių vadovybė savo nuožiūra gali naudoti tik organizacines transporto rinktinių bei auto kuopų priemones.

133. Auto transporto priemonėms išgauti aukštesniam skaidiniui pateikiamos žinios, kuriose nurodoma numatomų vežti dalinių sudėtis, krovinų svoris, reikalingų autovežimių kiekis, o atskirais atsitikimais ir jų tipai, be to, numatomos pasikrovimo ir išsikrovimo vietos, laikas ir keliai.

134. Kariuomenės vienetų gabenimas auto priemonėmis tvarkomas panašiai kaip gabenimas geležinkeliais (žiūr. 107 ir 111 str.).

135. Vistiek, koks būtų gabenamas vienetą, auto transporto techninis vadovavimas priklauso transporto vieneto vado. Jis vykdo vadovybės įsakymą pervežti.

Tačiau kai aplinkybės reikalauja, pav., susidūrus su priešu ar prieš ugnies įtakoje arba kada pervežamą vienetą reikės tuojau panaudoti taktiniams veiksams, vežamojo vieneto vadas, imdamas sau atsakomybę ir skaičiuodamasis su auto priemonių techniniais galimais, turi teisę duoti transporto viršininkui įsakymus.

Iškrautus autovežimius draudžiama sulaikyti ilgiau, negu vadovybės nurodyta.

136. Tiekimo ir evakuacijos reikalui auto priemonės naudojamos gurguolės ir nespecia-

linio transporto veiklos taisyklėmis (žiūr. 151 — 159 str.), atsižvelgiant į kelių būvį, autovežimių greitį, talpumą, keliamąją galią, aprūpinimą degamąja ir tepamąja medžiaga ir, pagaliau, techninio laikymo ypatumus.

137. Atskirais atsitikimais gali būti vartojami vikšriniai ir kiti mažiau nuo kelių priklausomi autovežimiai. Paprastai jie naudojami gurguolės uždaviniams.

138. Auto priemonių panaudojimo duomenys ir specialios taisyklės yra atitinkamuose statutuose bei instrukcijose.

b) Arklinės priemonės

139. Arkliniai vežimai ypač tinka netolimiems pervežimams, negrįstais ir šiaip menkais keliais arba net laukais, be kelio.

140. Arklinio transporto jautriausias veiksnys — arklys. Visų skaidinių vadų ir viršininkų prievolė prižiūrėti, kad arklių be reikalo nepervargintų ir kad jų nenustotų dėl blogos priežiūros, blogo kinkymo, balnojimo ir netinkamos vežimų priežiūros.

Žygyje vežimų krūvis turi būti griežtai apribotas ir atitikti nustatytas normas.

Į vežimus, ypač pakrautus, nieko neleidžiama priimti, išskyrus sužeistuosius, apnuodytuosius ir susirgusius. Kur tik reikia, ypač sunkesnėse kelio vietose, iš vežimų turi išlipti ir vežikai.

Vežimai turi būti tinkamai valomi, tepami ir gerai laikomi.

141. Arklių priežiūra, kaip ir vežimų, turi būti nuosekli ir vadų bei viršininkų sistemingai tikrinama.

142. Vadų ir viršininkų priedermė, kiek aplinkybės leidžia, palikti vežikams pakankamai laiko poilsiui ir arklių priežiūrai.

143. Arkliniai vežimai naudojami organizaciniais arba taktiniais vienetais. Žygyje jie gali būti jungiami į voras, kurios, kiek aplinkybės leidžia, sudaromos vienodo paslankumo vežimų.

144. Arklinių vežimų greičiui išlyginti ir sutinkamiems bei prasilenkiantiems vežimams praleisti jų voros žygyje skaidomos skaidiniais (skyriais) po 10—15 vežimų. Tarp skaidinių paliekamas 50 metrų tarpas. Skaidiniuose atstumas tarp vežimų 3 metrai.

145. Arklinių vežimų vorų vidutinis dienos žygis 25 — 30 km; vidutinis greitis 4 — 5 km per valandą. Tuščios voros gali važiuoti kintamuoju greičiu iki 7 — 8 km per valandą. Artilerijoje ir kavalerijoje dienos žygiai ir greičiai paprastai būna didesni.

146. Atskirai važiuojančios arklinių vežimų voros po pirmosios žygio valandos paprastai sustoja kelių minučių poilsio, per kurią patikrinamas arklių pakinkymas ir vežimų pakrovimas. Kiti mažieji poilsiai paprastai būna kas dvi valandos ir, jei galima, tokiose vietose, kur yra vandens arkliams pagirdyti.

147. Arkliniai vežimai, nelygu jų tipas, pakelia iki 250 kg, skaitant vienam arkliui.

148. Arklinis transportas yra pagrindinė tiekimo ir evakuacijos priemonė kariuomenės junginiuose, dalyse ir daliniuose. Jis naudojamas gurguolių ir nespacialinio transporto vienetų veiklos taisyklėmis.

Arkliniai vežimai atskirais atsitikimais gali būti naudojami mažiems pėstininkų, inžinerijos ir ryšio bei kitiems daliniams kilnoti arba jų žygiui palengvinti, pervežant kuprines ir kitus nešamus krūvius.

149. Krūviniai arkliai naudojami kavalerijos ir ryšių vienetuose.

Arkliai naudingas krūvis paprastai nepraneša 50—80 kg.

150. Arklinių vežimų naudojimo duomenys ir specialios taisyklės yra atitinkamuose statuteuose bei instrukcijose.

c) Gurguolės ir nespacialinio transporto veikla junginiuose

151. Gurguolė veža kariuomenės junginių, dalių, dalinių ir tarnybų vienetams išlaikyti ir kautynėms bei veiklai betarpiškai reikalingus šaudmenis, maistą ir kitas reikmenes bei medžiagas, kiek galint arčiau lydėdama aprūpinamus vienetus ir betarpiškai su jais susiekdama.

Nespacialinis transportas, kaip organizacinė priemonė, yra tik junginiuose ir kariuomenės skaidinyje. Jis perveža įvairius išteklius, reikalingus gurguolei papildyti arba judriajai bei nejudriajai atsargai sudaryti. Tik

atskirais atsitikimais jis betarpiškai susiduria su aprūpinimo išteklių reikalingais vienetais. Tuščias jis sudaro vadovybei transporto priemonių atsargą.

152. Junginių, dalių, dalinių ir tarnybų organų gurguolė ir nespacialinis transportas, jeigu reikia, gali būti skirstomi arba jungiami į sambūrius, kurių sudėtis ir suskaidymas priklauso nuo aplinkybių ir tenkintinų reikalavimų rūšies ir skubumo. Suskirstymo ir sambūrių reikalingumui praėjus, reikia nedelsiant grąžinti organizacinę tvarką.

153. Taktiniais sumetimais ir aprūpinimo sklandumui paprastai gurguolę tenka skirstyti į kautynių, mitybos ir ūkio gurguolę.

154. Kautynių gurguolė apima:

1) Dalių ir dalinių vežimus, kurie gabena ginklus, šaudmenis, ryšio priemones, inžinerijos įrankius ir medžiagas, sprogstamąją medžiagą, sanitarines, veterinarines priemones ir priešcheminės apsaugos priemones, o taip pat lauko virtuves su jų vežimais, sanitarinės ir veterinarinės evakuacijos vežimus ir dalinių pašaro vežimus.

2) Junginių šaudmenynus, inžinerijos reikmenynus, tvarstomąsias kuopas, ligonines, sanitarinius auto skyrius, veterinarines tvarstyklas ir specialines evakuacijos priemones.

155. Žygyje dalių ir dalinių kautynių gurguolė seka paskui savo kautynių vienetus ir gali būti suburiama ne aukštesniuose kaip bataliono, grupės ar kavalerijos pulko skaidiniuose.

Priekinės saugos dalinių kautynių gurguolė būna prie saugos branduolio arba pagrindinių jėgų voros priekyje.

Kuopos ir kiti daliniai, kada jiems tenka veikti atskirai, turi prie savęs savąją kautynių gurguolę.

Kavalerijos ir junginių lengvųjų rinktinių eskadronai trumpuose veiksmuose, kur reikia didelio judrumo, gali laikinai atsiskirti nuo savo kautynių gurguolės arba turėti su savim tik reikalingiausius vežimus.

Pasitraukiant, kautynių gurguolė paprastai žygiuoja savo vienetų priešakyje, toli nuo jų nenutoldama.

Junginio kautynių gurguolė žygyje seka paskui dalių kautynių gurguolę.

Junginio vadovybė gali skaldyti junginio kautynių gurguolę daliniais, žiūrėdama taktinių aplinkybių ir gurguolės sudėtinių dalių paslankumo bei greičio.

Paprastai žygyje junginio vadovybė skirs arčiau kovos dalinių junginio šaudmenynus, tvarstomąsias kuopas ir inžinerijos reikmenynus. Kartais šaudmenynus ar jo dalis ir tvarstomąsias kuopas tenka skirti pagrindinių jėgų voros sudėtin.

Kautynėse kautynių gurguolės daliniai pagal uždavinius gali būti suburiami ar skaidomi taip, kad prie jų būtų patogų prieiti ir kad jie būtų tinkamai paslėpti nuo priešų sekimo iš oro ir žemės. Jie turi taikytis prie vietovės ir vengti vietų, kurios pritraukia priešų artilerijos ar lėktuvų ugnį (kryžkelės, sąsmaukos ir t. t.).

Batalionuose, grupėse ir kavalerijos pulkuose dažnai teks sudaryti antrą kautynių gurguolės skaidinį iš lauko virtuvių, virtuvinių ir sanitarinių, o kartais ir inžinerijos įrankių vežimų.

Atskirais atsitikimais antrieji kautynių gurguolės skaidiniai gali būti suburiami pulkuose.

Kautynių gurguolės subūrimai ir skaidiniai kautynių metu kilnojasi pagal vadų nurodymus šoksniais.

Eilines sustojimo vietas, kur galima, reikia rinktis tokias, kad iš jų būtų galima važiuoti įvairiomis kryptimis.

Gurguolės judesiams ir sustojimams tvarkyti vadovybė duoda nurodymų jos priklausantiems kautynių gurguolių viršininkams.

Vadovybės nurodymais tarnybų viršininkai perima savo valdžion jiems skirtus gurguolės dalinius, reikalingus techninei savo tarnybų veiklai.

156. Mitybos gurguolė veža mitybos išteklius. Ji apima:

1) Dalyse: ūkio kuopų mitybos ir mitybos atsargos skyrius;

2) Junginiuose: junginių skerdyklas su mėsos vežamaisiais autovežimių skyriais ir, jei yra, kepyklas.

Dalių mitybos skyrių (pamainų) veiklą paprastai tvarko junginio vadovybė, kaip nurodyta 75 str.

Toli nuo priešų postoviuose pasikrovę dalių mitybos skyriai (pamainos) būna prie savo dalių; žygyje pakrauta mitybos pamai-

na bei mėsiniai vežimai seka kiek galint arčiau paskui savo dalies kautynių gurguolę.

Arti priešo ir kautynėse pakrautos mitybos pamainos paprastai būna junginių kautynių dalių voros gale arba junginių kautynių gurguolės priešakyje, kad netrukdytų kariuomenės vienetų ir jų kautynių gurguolės judesių ir kad jų nesiektų tikroji priešo artilerijos ugnis.

Pasiėmusios produktų mitybos pamainos ir pakrauti mėsiniai vežimai, kai tik gali, prisijungia prie anksčiau pakrautų pilnų mitybos pamainų. Ištekliai, kuriuos reikia tuojau išduoti vienetams (pakrautos mitybos pamainos), paprastai vadovybės pritraukiami palaipsniui prie savo vienetų taip, kad temstant jie galėtų išduoti mitybos produktus ir po to vėl pasitraukti.

Paprastai junginio vadas nurodo, kur turi rinktis tuščios mitybos pamainos ir kur jos turi vykti pasipildyti (tiekimo vietos ar tiekimo stotys).

Surinktoms mitybos pamainoms nuo susirinkimo vietos vadovauja vyresnysis arba paskirtas karininkas. Jis veda pilnas mitybos pamainas taip, kad jos laiku atvyktų į vadovybės nuskirtas vietas.

Dalių mitybos atsargos skyriai žygyje ir kautynėse paprastai esti prie dalių ūkio gurguolės.

Pasitraukime mitybos gurguolė pasitraukia anksčiau, kad kautynių vienetams būtų laisvi keliai.

Junginių skerdyklos ir priskirtos kepyklos paprastai kilnojamos atskirai nuo kitų junginio tarnybų organų.

157. Ūkio gurguolė veža dalių, dalinių ir tarnybų vienetų visus daiktus ir išteklius, kurie nepriklauso kautynių ir mitybos gurguolėms.

Toli nuo priešo ūkio gurguolė paliekama prie savo vienetų.

Arti priešo ir kautynėse junginio vadovybė nustato, kur ji turi susiburti.

Kada tik aplinkybės leidžia, nors trumpam laikui reikia leisti ūkio gurguolei susisieti su savo organizaciniais vienetais.

158. Nespecialinį junginių transportą sudaro nespecialiniai junginių transporto rinkinių vežimai.

Jei jie neveža tiekmenų ir nepriskirti prie junginio kautynių ar mitybos gurguolės, tai pagal junginio vadovybės įsakymus jie kilnojasi ir apsistoja poilsio atskirai nuo junginio kautynių bei mitybos gurguolių.

Žygyje nespecialinio transporto rinktinė paprastai vyksta dviem skaidiniais: arklinio transporto kuopos atskirai nuo auto transporto kuopų.

Pastarąsias, jei neturi kito uždavinio, pravartu laikyti arti junginio tiekimo vietų, kur paprastai būna, jei neišskirstytos į darbus, ir darbininkų kuopos.

Arklinio transporto kuopos žygyje toli nuo priešo paprastai suburiamos į vieną vo-

ra su junginio ligonine ir veterinarijos tvarkytikla.

159. Vadai ir viršininkai, sudarydami gurguolės sambūrius, nustato jų sudėtį, vietą, susibūrimo laiką, jei reikia, kilnojimosi tvarką ir skiria jiems viršininkus.

Sambūrių viršininkai pagal gautus įsakymus tvarko jiems pavestų gurguolės vienetų suskirstymą, žygį ir postovį. Jie atsako už apsaugą, tvarką ir drausmę, bet nesikiša į gurguolės vienetų specialinės ir vidaus tarnybos reikalus.

Sambūrių viršininkų prievolė palaikyti pastovų ir glaudų ryšį su savo vadovybe. Į sambūrių sudėtį įeinantieji žemesnių dalinių gurguolės viršininkai, kiek aplinkybės leidžia, privalo palaikyti tiesioginį ryšį ir su savo organizaciniais vienetais.

Vadovybė sprendžia gurguolės ir transporto vienetų panaudojimo reikalus, paprastai, pasiremdama suinteresuotų tarnybų viršininkų siūlymais. Pastarieji tuos sprendimus papildo specialiais nurodymais.

Skubiais atsitikimais sambūrių viršininkai, kur galima, privalo tenkinti reikalavimus tų tarnybų viršininkų ir vadų, kurių sambūrio sudėtyje esantieji gurguolės vienetai priklauso organizaciniu atžvilgiu, nors tie reikalavimai dėl laiko ar ryšio stokos būtų jiems pateikiami betarpiškai, ne komandos tvarka.

Sambūrio viršininkai nustoja vadovauti jiems pavestajai gurguolei ir nespacialinio transporto vienetais tada, kai pastarieji gauna savo vadų ar viršininkų įsakymus pradėti

tarnybinę veiklą. Nuo to laiko gurguolės ir nespacialinio transporto vienetai pereina juos naudojančių tarnybų viršininkų valdžion ir vyksta ten, kur jie turi būti panaudoti.

Visų skaidinių vadovybės prievolė imtis griežčiausių priemonių paskui kautynių vienetų žygiuojančių gurguolių ir transporto vienetų drausmei palaikyti.

Gurguolės ir nespacialinio transporto voros paprastai saugojamos tų pareigūnų, kurie yra jų sudėtyje. Atskira sauga jiems gali būti priskiriama tik ypatingose aplinkybėse.

III skirsnis

TVARKOS TARNYBOS

Teisingumo tarnyba

160. Teisingumo tarnybą vykdo pulkų teismai, karo lauko teismai, Kariuomenės Teismas bei Prokuratūra ir Vyriausiasis Tribunolas, kaip kasacinė instancija.

Bylos teismuose turi būti sprendžiamos kiek galint greičiau, tačiau griežtai laikantis visų įstatymuose numatytų formų ir terminų.

Labai svarbu, kad nusižengimai ir prasikaltimai, ypač prieš drausmę, būtų baudžiami greit po jų padarymo, ir kad teisman traukiami kariai (jei jie išteisinti) kiek galint greičiau būtų gražinami į pareigas.

Karo policijos tarnyba

161. Karo policijos tarnybą kariuomenės junginyje valdo junginio štabo viršininkas.

Šią tarnybą vykdo junginio sudėtyje esančių karo policijos vienetų vadai, jų vadovaujantieji daliniai ir atskiri raitieji bei pėstieji žandarai.

162. Karinių operacijų ruože valstybinė ir savivaldybinė policija priklauso junginio karo policijos vado ir vykdo jo įsakymus.

163. Karinių operacijų ruože civiliniai žmonės, verslo ar kitokiais reikalais nuolat ir betarpiškai santykiauja su kariuomene, pav., pirkliai, rangovai, karo korespondentai ir t. t., privalo turėti atitinkamo junginio štabo viršininko pasirašytus asmeninius leidimus su fotografijomis ir daktiloskopiniais ženklais; karo policijos pareigūnai turi dažnai patikrinti leidimus ir iširti jų savininkų tapatybę.

164. Karo policijos pagrindiniai uždaviniai yra tvarkos palaikymas, policinė priežiūra, judėjimo keliais tvarkymas ir teisingumo tarnybos sprendimų vykdymas.

Kitų uždavinių, pav., belaisvius lydėti, ryši palaikyti, sargybas eiti, jiems gali būti duodama tik tiek, kad tai nekliudytų jų pagrindiniams uždaviniams.

165. Tvarkos palaikymas yra: draudimas neteisėtų rekvizicijų ir plėšimų, pagalbos teikimas teisėtai vykdomoms rekvizicijoms, viešosios tvarkos palaikymas gyventojų tarpe, sulaikymas kareivių be nustatytų asmens

liudijimų ir įtartinų civilinių asmenų, nelojalių gyventojų nuginklavimas, saugojimas nuo apiplėšimo be priežiūros paliktų sužeistųjų ir užmuštųjų.

166. Policinei priežiūrai priklauso: atsilikusiųjų nuo savo vienetų karių surinkimas ir gražinimas, kur bus nurodyta, kelių, tiltų, ryšio tinklo ir įstaigų apsauga, išpėjimas pasikėsinimų prieš įrengimus, pastatus ir įstaigas, turinčius karinę reikšmę.

Policinei priežiūrai priklauso prieš špionąžo, agitacijos ir prieš valstybės saugumą nukreiptų arba šiaip kenksmingų jam veiksmų tramdymas. Šiuo reikalu junginių štabų viršininkai turi derinti karo policijos organų veiklą su valstybės saugumo organų veikla.

Kautynių metu, jei reikia, karo policijos organams gali būti pavesta tam tikrose vietose arba kurioje nors linijoje žiūrėti, kad kareiviai nepasitrauktų iš kautynių lauko ir kad nekariai į tą lauką neitų be specialių liudijimų.

167. Judėjimo keliais tvarkymo esminis uždavinys — laiduoti laisvą pravažiavimą keliais, gatvėmis ir tiltais.

168. Policinės pareigos teisingumo organų atžvilgiu yra: išpėjimas nusikaltimų ir nusižengimų prieš įstatymus ir vadovybės įsakymus; rinkimas duomenų ir įrodymų dėl padarytųjų nusikaltimų, nusikaltėlių perdavimas teisingumo organų valdžion ir suimtųjų bei kalinių apsauga.

Karo policijos pareigūnai ieško, sulaiko ir perduoda teisingumo organams savo kariuomenės dezertyrus.

169. Karo policijos pareigūnams prašant, kiekvienas karys turi teikti jiems pagalbą. Atskirais atsitikimais pagalbą gali būti skiriami kariuomenės vienetai.

170. Žandarai, tarnybos pareigas eidami, visose aplinkybėse turi sargybinio teises, nustatytas įgulos tarnybos ir karo baudžiamajame statute.

Valstybės saugumo tarnyba

171. Valstybės saugumo tarnybai rūpi kova su priešo špionazu ir su klastingais priešo veiksmais, turinčiais tikslą naikinti kariuomenės atsparumą ir valstybės karinį pajėgumą. Toji kova turi būti vykdoma visuose kariuomenės skaidiniuose.

Kariuomenės junginiuose šią tarnybą valdo štabų viršininkai, o vykdo štabų antrieji skyriai pagal kariuomenės vadovybės nurodymus.

Karinė cenzūra

172. Karinės cenzūros uždavinys pagal vadovybės nurodymus neduoti kam nereikia ir neleisti į viešumą žinių apie savo ar priešų padėtį, būvį, veiksmus ir sumanymus, jeigu jos galėtų pakenkti kariuomenės veiksmų sėk-

mingumui arba kariuomenės ir valstybės patvarumui bei pajėgumui.

Kariuomenės junginiuose šią tarnybą valdo štabo viršininkas ir vykdo štabų antrieji skyriai.

Paprastai karo cenzūros pareigūnai būna prie junginio lauko pašto.

KULTŪROS IR KULTO REIKALAI

Švietimas

173. Švietimo uždavinys yra palaikyti karių dvasinį būvį, palaikyti jų dvasinę pusiausvirą ir ugdyti kariškus privalumus, visų pirma pasiryžimą ir ištvermę kautynėse. Švietimo uždavinys — neutralizuoti pasireiškusias prieš propagandos pasekmes.

Kariuomenėje švietimą tvarko Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyrius.

Pagal vadovybės nurodymus, jis aprūpina kariuomenės vienetus spaudiniais, duoda jiems pramogų rengimo specialistų ir tam reikalingos medžiagos.

Kariuomenės junginiuose švietimo reikalams specialių pareigūnų nėra: ją tvarko pati vadovybė, sudarydama tinkamas sąlygas, kad dalys ir daliniai galėtų tai vykdyti.

Kariuomenės dvasiškija

174. Kariuomenės dvasiškija tenkina karių religinius reikalus.

Kiek leidžia veikiantieji nuostatai ir aplinkybės, vadovybė privalo sudaryti tinkamas sąlygas religiniams reikalams tenkinti.

Vadovybė palieka savas religines prievoles atliekančius dvasininkus nevaržomai veikti, jei tik tai nekenkia drausmei, karių pasiryžimui savo prievoles atlikti ir operacijų eigai.

Kautynėse dvasininkai paprastai būna prie tvarstyklų, ligoninių, bet, jei reikia, gali būti ir kitur.

Vyriausias katalikų kapelionas būna prie kariuomenės būstinės ir tvarko dalių kapelionų veiklą, susižinodamas su jais komandos tvarka.

IV SKYRIUS

KARO METO TERITORINĖ SANTVARKA IR VIETINIS VALDYMAS

175. Respublikos Prezidentas, skelbdamas mobilizaciją, skiria kariuomenės vado valdžion karinių operacijų ruožą, kuris apima teritorijos plotus, reikalingus kariuomenei ir ją tiesiogiai aprūpinantiems organams gyventi ir veikti.

Karinių operacijų ruožo ribas, jei reikia, keičia Respublikos Prezidentas pagal kariuomenės vado siūlymus.

Kariuomenės vadui suteikiamos įstatymo tvarka ypatingos teisės administracijos ir teisingumo srityje.

176. Kariuomenės vadas, karinių operacijų tikslui pasiekti, naudoja visus karinio operacijų ruožo išteklius savo nuožiūra.

Kariuomenės vado įsakymai, liepimai ir taisyklės yra privalomi karinių operacijų ruožo visiems kariniams bei civiliniams valdymo organams, pareigūnams ir gyventojams.

177. Kariuomenės vadas pagal aplinkybes skiria kariuomenės junginiams, šiaip vienetams arba pareigūnams karinių operacijų ruožo rajonus.

Rajonai vadinami pagal vienetus ar pareigūnus, kuriems jie priskirti.

Paprastai karinių operacijų ruožo rajonai skiriami visiems kariuomenės kautynių santvarkos priekiniams junginiams ir atskirai veikiantiems vienetais.

Priekinio skaidinio vienetų rajonų šoninės ribos paprastai sutampa su jų veiksmų ruožo šoninėmis ribomis.

178. Kariuomenės junginiams ir vienetais paskirtus rajonus valdo atitinkamų junginių ir vienetų vadai per jų priklausomus pareigūnus.

179. Junginių bei vienetų vadai ir pareigūnai, laikydami kariuomenės vadovybės nurodymų, jiems pavestuose rajonuose rūpinasi:

1) viešąją tvarką, sanitariniais reikalais, kariuomenei reikalingų įrengimų, įmonių bei turto (pirmiausia telefono ir telegrafo tinklo, kelių, tiltų) apsauga ir tinkamu laikymu;

2) vietinių išteklių ir transporto priemonių naudojimu;

3) į rajoną atvykstančių ar per jį vykstančių kariuomenės vienetų, atskirų karių ir turto sutalpinimu ir aprūpinimu į rajoną užklydusių dalinių ir atskirų karių grąžinimu į savo dalis;

4) valstybinių įstaigų ir turto apsauga;

5) evakuotinių įstaigų, žmonių, gyvulių ir medžiaginių išteklių išgabenimu ir kitais reikalais, kurie jiems bus pavesti.

180. Junginių ir vienetų vadai jiems pavestuose rajonuose gali skirti jų vadovaujamiems žemesniems vienetais atskirus rajonus. Pastarųjų vadai savo rajonuose turi 179-tame str. nurodytas bendras prievoles.

181. Apskričių, geležinkelio ruožų ir stočių komendantai, rajoniniai intendantai ir kiti karinių operacijų ruožo rajone esą karinių ir civilinių vadybų pareigūnai vykdo rajoną valdančio vado ar pareigūno įsakymus, instrukcijas bei nurodymus, liečiančius rajono valdymą, kaip nurodyta 179 str.

Jei negauta iš aukštesnio skaidinio vadovybės kitų nurodymų, aukščiau pažymėtiems vietiniams pareigūnams, kiek aplinkybės leidžia, turi būti paliekamas galimumas vykdyti jų specialiąsias pareigas.

Nutraukiant savo nuožiūra jų specialią veiklą, reikia pranešti jų tiesioginiams viršininkams.

Apskričių ir geležinkelių komendantai, jei nėra gavę kito įsakymo, gali pasitraukti iš savo tarnybinių būstinių tik su paskutinėmis kariuomenės priekinio skaidinio dalimis.

V SKYRIUS

REKVIZICIJOS

182. Junginių ir atskirai veikiančių dalių vadai turi teisę rekvizicijos tvarka uždėti gyventojams prievolę tiekti maisto produktus, medžiagas, patalpas, susisiekimo bei transporto priemones ir apskritai visus daiktus, darbą ir patarnavimus, kurie reikalingi jų vadovaujamos dalims. Jie gali perleisti rekvizicijos teises savo valdiniam.

Rekvizuojama tik pagal vadų ir viršininkų, turinčių rekvizicijos teisę, įsakymus. Kiekvienas rekvizuoti įsakąs vadas ar viršininkas privalo išduoti už rekvizuotas prekes ar darbą atitinkamą pažymėjimą.

Visų skaidinių vadovybė privalo rūpintis rekvizicijų tvarkingumu ir drausmingumu. Perdidelių teisių pasisavinimas ir plėšikaviškai turi būti baudžiami griežčiausiu būdu.

183. Junginiai ir atskirai veikiantieji vienetai, jei nėra gavę kitokių kariuomenės vadovybės nurodymų, rekvizuoja jiems paskirtuose karinių operacijų ruožo rajonuose.

Junginių vadai pagal reikalą įgalioja dalių vadus daryti rekvizicijas atitinkamuose dalių rajonuose.

Jei viename rekvizicijos rajone yra keli vienetai, tai rekvizuojama tik vyresniojo vado įsakymais.

184. Sprendžiant rekvizicijų reikalą, reikia atsiminti, kad jos blogai veikia gyventojus, skatina juos slėpti, kitur išvežti ar parduoti turimus išteklius; todėl rekvizicijas vartoti tik ten, kur laisvu susitarimu ar pirkimu reikalingų prekių negalima įsigyti.

Rekviziciniai reikalavimai gyventojams patiekti tam tikrą turtą bei reikmenes turi būti rekviziciją vykdančio pareigūno išskaitomai pasirašomi. Jie įteikiami savivaldybėms, o kur jų nėra, žymesniems vietiniams gyventojams. Už netvarkingas rekvizicijas atsakomybė tenka rekvizicinį reikalavimą pasirašiusiam pareigūnui.

185. Rekviziciniuose reikalavimuose, kaip ir išduodamuose už rekvizuotą turtą pažymėjimuose, turi būti pažymėta, kas, kurios rūšies, ir, jei reikia, kuriam laikui rekvizuota. Už rekvizuotą turtą ir darbą rekviziją vykdančias pareigūnas išduoda rekvizicinius pažymėjimus.

Rekvizicinių reikalavimų ir pažymėjimų turi būti paliekami nuorašai, kurie pridodami prie atskaitomybės.

186. Ypatingais atsitikimais atskirai veikiančio dalinio vadas gali rekvizuoti savo atsakomybe vieneto kasdieniniam aprūpinimui būtinas priemones, šiaip gėrybes ir darbą. Tai darydamas jis turi laikytis 185 str. nuro-

dymų ir apie įvykdytas rekvizicijas pranešti komandos tvarka.

187. Jei vietos savivaldybė ar gyventojai atsisako vykdyti teisėtus rekvizicinius reikalavimus, vadovybė jas vykdo prievarta. Prievarta rekviziuojant, griežtai draudžiama imti kas nors daugiau kaip reikalinga; tokioms rekvizicijoms, jei tik galima, skirti karininkų vadovaujamus dalinius.

VI SKYRIUS

KARO BELAISVIAI IR KARO GROBIS

188. Paimti karo belaisviai tuojau nuginkluojami ir iš jų atimami visi rasti kariniai ir privatiniai dokumentai ir raštai. Dangos daiktai, kuprinės, antklodės, valgomieji prietaisai ir privatinis turtas ir maistas jiems paliekami.

Karininkai turi būti laikomi ir evakuojami atskirai nuo kareivių.

Belaisvius paėmusios besikaunančios dalys turi būti kuo greičiau nuo jų atpalaiduotos. Tam reikalui junginių vadovybės savo įsakymais nustato belaisvių surinkimo vietas, į kurias kariuomenės dalys juos siunčia, nurodydamos jų skaičių, o karininkų ir pavardes.

Iš surinkimo vietų belaisviai persiunčiami į užnugarį į belaisvių stovyklas.

Belaisviai apklausinėjami ir iš jų atimti dokumentai bei raštai peržiūrimi pagal atskirus tam reikalui nurodymus.

Visuose skaidiniuose belaisvių evakuacijos apsaugai skiriama ne mažiau kaip vienas ginkluotas karys dešimčiai belaisvių. Didesnėms partijoms apsaugos viršininku paprastai skiriamas karininkas.

Belaisvių gyvenimas tvarkomas prisilaukiant 1907 m. spalio 18 d. Haagos ir 1929 m. liepos mėn. 27 d. Ženevos konvencijos.

189. Iš priešo atimtos piniginės sumos, priedonės ir medžiaginiai ištekliai priklauso valstybei; visa, kas paimta, naudojama kariuomenės ištekliams papildyti, atiduodama į sandėlius arba įnešama į valstybės išdą; draudžiama dalinti karo grobį tarp jų paėmusių.

TURINYS

17	Belaisvių gyvenimas
18	Belaisvių teisės
19	Belaisvių pareigos
20	Belaisvių maitinimas
21	Belaisvių apgyvendinimas
22	Belaisvių darbas
23	Belaisvių mokymas
24	Belaisvių sveikatos apsauga
25	Belaisvių kultūra
26	Belaisvių šeimyniniai santykiai
27	Belaisvių turtas
28	Belaisvių karo pareigos
29	Belaisvių karo grobis
30	Belaisvių karo vežimėlis
31	Belaisvių karo laivai
32	Belaisvių karo laivai
33	Belaisvių karo laivai
34	Belaisvių karo laivai
35	Belaisvių karo laivai
36	Belaisvių karo laivai
37	Belaisvių karo laivai
38	Belaisvių karo laivai
39	Belaisvių karo laivai
40	Belaisvių karo laivai
41	Belaisvių karo laivai
42	Belaisvių karo laivai
43	Belaisvių karo laivai
44	Belaisvių karo laivai
45	Belaisvių karo laivai
46	Belaisvių karo laivai
47	Belaisvių karo laivai
48	Belaisvių karo laivai
49	Belaisvių karo laivai
50	Belaisvių karo laivai
51	Belaisvių karo laivai
52	Belaisvių karo laivai
53	Belaisvių karo laivai
54	Belaisvių karo laivai
55	Belaisvių karo laivai
56	Belaisvių karo laivai
57	Belaisvių karo laivai
58	Belaisvių karo laivai
59	Belaisvių karo laivai
60	Belaisvių karo laivai
61	Belaisvių karo laivai
62	Belaisvių karo laivai
63	Belaisvių karo laivai
64	Belaisvių karo laivai
65	Belaisvių karo laivai
66	Belaisvių karo laivai
67	Belaisvių karo laivai
68	Belaisvių karo laivai
69	Belaisvių karo laivai
70	Belaisvių karo laivai
71	Belaisvių karo laivai
72	Belaisvių karo laivai
73	Belaisvių karo laivai
74	Belaisvių karo laivai
75	Belaisvių karo laivai
76	Belaisvių karo laivai
77	Belaisvių karo laivai
78	Belaisvių karo laivai
79	Belaisvių karo laivai
80	Belaisvių karo laivai
81	Belaisvių karo laivai
82	Belaisvių karo laivai
83	Belaisvių karo laivai
84	Belaisvių karo laivai
85	Belaisvių karo laivai
86	Belaisvių karo laivai
87	Belaisvių karo laivai
88	Belaisvių karo laivai
89	Belaisvių karo laivai
90	Belaisvių karo laivai
91	Belaisvių karo laivai
92	Belaisvių karo laivai
93	Belaisvių karo laivai
94	Belaisvių karo laivai
95	Belaisvių karo laivai
96	Belaisvių karo laivai
97	Belaisvių karo laivai
98	Belaisvių karo laivai
99	Belaisvių karo laivai
100	Belaisvių karo laivai

TURINYS

Pusl.

Įsakymas 3

Tarnybų apibūdinimas.

Bendrybės 5

Tarnybų suskirstymas specialybėmis 6

Tiekimo ir evakuacijos tarnybos 6

Transporto tarnybos 8

Tvarkos tarnybos 8

Tarnybų valdymo bendrieji dėsniai 10

Tarnybų veikla.

Tiekimo ir evakuacijos tarnybos:

Bendrybės 18

Ginklavimo tarnyba 24

Karo technikos tarnyba 30

Intendantūros tarnyba 34

Karo sanitarijos tarnyba 40

Veterinarijos tarnyba 45

Karo aviacijos tarnyba 46

Remonto tarnyba 47

Karo meteorologijos tarnyba 47

Lauko paštas 48

Komplektavimas 49

Kultūros ir kulto reikalai 50

Transporto tarnybos:

Bendrybės 50

Geležinkelių transportas 52

Vandeninis transportas 54

Sauskelių transportas 55

Tvarkos tarnybos:

Teisingumo tarnyba 71

Karo policijos tarnyba 72

Valstybės saugumo tarnyba 74

Karinė cenzūra 74

Kultūros ir kulto reikalai:

Švietimas 75

Kariuomenės dvasiškija 76

Karo meto teritorinė santvarka ir vietinis valdymas 77

Rekvizicijos 80

Karo belaisviai ir karo grobis 83